

તુરરાના.

સુબોધ મનોરંજક ગુજરાતી ખ્યાલો

ભાગ પહેલો.

ખતાવનાર તથા છપાવનાર

(૦૧૮)

ઠકર મણીરાંમ જીવણ તુરરાવાલા
માલેક પોતે.

બેત.

શુક્રમા તું કર્યાદ કરતારની,
રંગી નંજો રચાયા મંસારની,
ભણીને તું પીગલ ગુણી મત્સ્યસૌધ,
પાંડી કય કથન મયમથન દે મુબોધ,
આ ખ્યાલોને વાચો તું નર ધર્મો ધ્યાન,
જેથી ઝટ પ્રગટ થાસ ઘટઘટમા જ્યાન,
લે ગુણી તું નીલ્પી સુભ મણીકર જાતન,
મણીરામે મુક્યા ગણીને રંતન.

મુબર્ક :

અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી 'જાન્ય પર્સીંગ' પ્રેસ.

૧૮૯૨.

કી'મત રૂ૦૥

તુરરાના.

સુબોધ મનોરંજક ગુજરાતી ખ્યાલો.

ભાગ પહેલો.

બનાવનાર તથા છપાવનાર

ડક્ટર મણીરાંમ જીવણ તુરરાવાલા
માલેક પોતે.

બેત.

શુરમાં તું કર્યાદ કીરતારની,
રચી જેણે રચના આ સંસારની,
ભણીને તું પીંગલ ગુણી સત્યસાધ,
પછી કથ કથન મથમથન દે સુબોધ,
આ ખ્યાલોને પાંચી તું નર ધરજે ધ્યાન,
નંથી જટ પ્રગટ થાસે ઘટઘટમા ગ્યાન,
લે ગુણી તું વીણી સુભ મણીકર જાંતન,
મણીરાંમે મુક્યા ગણીને રંતન.

મુખર્ષ :

અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી “ નોબ પ્રીટીંગ ” પ્રેસ.

૧૮૯૨.

કી'મત રૂ૦૥

આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ નાં ૨૫ માં આક્ટ પ્રમાણે રેજિસ્ટર કરાવ્યું છે,
તથા સર્વે હક બનાવનાર માલિકે ગણેલો છે, માટે જે કોઈ ધણી
આ પુસ્તક માટેલો કોઈપણ બિયાલ અથવા તેનો કોઈપણ
ભાગ છાપશે અથવા છપાવશે તેને સરકારી કાયદા
પ્રમાણે શીક્ષા કરવામાં આવશે.

અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી “ નોબ પ્રીટીંગ ” પ્રેસમાં છાપ્યું છે.

દોખાચો

આ નાદર પુસ્તકમાં સઘલા ગુજરાતી કીરસા કાહાનીઓના તથા બોધકારક ઘણાજ દીલને અસર કરનારા થોડા ને મોટા ખ્યાલો લીધામાં આવેલા છે. ભાગ પહેલો, સુબોધ મનોરંજક તુરરાના ગુજરાતી ખ્યાલો.

એવી રીતનું નવું નામ આપેલું છે. તેનું કારણ એ છે કે અમે અમારા ખીજ ભાગના દીખાચામાં લખી ગયા હતા કે આવતા ત્રીજ ભાગમાં ઉડ્ડુ, ફારસી, અરબી, ખ્યાલો તે સાથે ઉમતાદ જરી ફતી ગજલોખી છપાવામાં આવશે. પણ તે ત્રીજ ભાગને વીલમ લાગા વાથી મારા ઘણાએક દાસતો તથા મારા ગાયનોના સોખીન સજનો ધણાજ અધીરા થઈ મારી ઉપર ભલામણ પત્રો મોકલવા લાગ

જેમાં મુખ્ય કરીને સુરતવાસીઓ તથા રંગુનવાસી કે ગોવીંદરાંમ કંપનીથી મોટી ભલામણો લખાઈ આવી હતી કે હાલમાં થોડાએક બોધકારક સારા ગુજરાતી લોક પ્રીય ખ્યાલો છપાવસો તો સો ખીનો સુ જનોની તક સચવાસે મેં તેઓની પ્રોય આતુરતા ઘણાજ ઉપકાર સાથે સ્વીકારી પોતે જાતે મેહેનત લઈ આ નવા નામના પુસ્તક માં સુબોધ ખ્યાલો બનાવી તથા છપાવી પ્રસીધ કરીધા છે. જેમાં ઉમતા દોનો તથા લાગતા વજગતાઓનો કોઈનો પણ હક લાયુ પડતો નથી.

હવે મારા નવે નામના ભાગો એક પછી એક બાહાર પડતા જસે જેની ખરી ખુખી આગલ જતા માલમ પડસે અને ગુણી સજનો આ મારી નાકેસ કોસેસમાં ભલા મતનું મને ઉત્તેજન આપસે બસ એટલી આસા રાખું છું.

આ પુસ્તકમાં પ્રથમતો મીં દાદાભાઈ નવરોજજી વીલાતવામાં પારલામેંટના મેમબર થયા છે તેઓની તારીફમાં એક ખેત લખી છે જે ઇંદર સુભાની રાહાપર મસનવીમાં પણ ગવાય છે

તે બાદ કીરતારની તારીફ, પ્રાચનાઓ નસીયતો, બોધા માહારણીજીની તારીફ, પતીવ્રતા સતીઓના સતપણાના દાખલાઓ, બાદ સ્ત્રી સરીત્રોના ખ્યાલો, પરનારી વીસે બોધ, તેમજ બે પાક દામનની બાનુ

૧ ઝા પીરોજબાઈ તથા બચુબાઈનો દુખદાયક મગણનો ટાવરવાલો ખ્યાલ,
 એક લોભી સેકને ત્રણ ધુતાગનો બોધકારક દાખલો ધણોજ હસવ
 લાયક વેગણ પાનડીના લગનનો કેદબંદી ખ્યાલ, પામ્ય તત્વનો જઘડો,
 નાએકાનુ વરનન તે આદ લોકમ પ્રધાનનો ધણોજ કરણારમ્ય દુખદાયક
 ખ્યાલ તે આદ દોમોની દોસતીનો પ્રેમપ્રીતનો દાખલો નાએકાએના વી
 ૪ લાપો કનીયુગનું વરનન છલો તમનતાર્થ ભરેલી અરજીનો ખ્યાલ.

આદ સમાપ્ત.

મુખોધ મનોગંજક તુરગના યુજરાતી ખ્યાલોના મોખીન મજનોથી
 કે ગોવીંદરામ કંપનીને કૈટલાએક જાહેરોએ ભલાણુ કર્યાથી કે ગોવીં-
 દરામ કંપનીએ મારી ઉપર ભલામણુ લખી આ કામ મોખું તેથી
 મે મારી મોટી ખુશીથી આ નવે નામના ખ્યાલોના પુસ્તકો
 છપાવી બાહાર પાડ્યા છે માટે આ પ્રસંગે મુંબઈવાસીઓ
 માગ મીત્રોનો તથા માગ ગાએનોના સોખીનોના તથા ગંધુતવાની કે
 ગોવીંદરામ કંપનીનો હું મોટો આભાર માનું છું.

તાજેકલમ=હવે ગુણીજનોએ જાણુવું જોઈએ કે એક
 મોટો દીવો બલતો હોએ તેનો જનકાટ આસપાસ ધણોજ પ્રકાસે છે
 પણ નીચે જોતા ધણુજ અધાર માલમ પડે છે તેમજ
 નાના દીવા નીચે ધણું થોડું અધાર દેખાએ છે માટે
 આ માગ નાના લખાણમાં અથવા મારા નાચીજ ખ્યાલોમા
 કાઈ પણ બુલચુક હોએતો ગુણીજનોએ મહેરબાનીની
 રાહે દરગુજર કરવી જોઈએ.

લાં ૬૧૦ મનીરામ જીવણુ તુરરાવાલા.

ગમે તેવી આફત પડે પણ ધીરજ નહી મુકવી.
ધીરજના ફલ મોઠાંછે.

—●—
એત તથા મરાનવી.

દાનગર તે દાતા ધીરજનો ધણી,
દાદાભાઈની દાદ લીધી ધણી,
ભાવ ગામી પુરે વીલાતે ગયા,
દરિદ્રો અતી મન કરી ત્યા રહ્યા,
ન હીમતને છોડી ન છોડ્યું તું પત,
વગર મેમબર થાવે ન જાણુ વતન,

રોજ દા અભીયાસ કરતા હતા,
જતા આવતા ધ્યાન ધરતા હતા,
જુ ક મરે જમ ન પાંગે જઈસ,
પારલામંદનો મેમબર નીસ્તે થઈમ,
રહીને વીલાતમા લડતો કરી,
લાખો રૂપીયા ખાયા પણ હીમત ધરી,
મેંનતનો બદલો લીધો જમ પુરો,
ટલ્યો ક્રોધનો ટાલ્યો ન તે નર સુરો,
નામવનતા નારોજજનું ભાગ્ય ધન,

મેલ્યુ જેણે પાછલ અમુલ્ય ગતન,
મી માનવંનતા મુખાઓ ભરેછ,
જમ દાદાભાઈના વખાણો કરેછ,
રહ્યુ નામ દુનીયામાં કાયમ સદા,
થશે કોઈ ન થામે એવો ન કદા,
યાદ જેણે દાતાની દીક્ષથી કરી,

છે ધીરજની વસતુ મીઠી ગમ ભરી,
મનીરામ કહેછે ભણુ મહુ થમે,
હીનદુસ્તાનનું દુખ મરવે જસે.

તુરરાના

સુબોધ મનોરંજક ગુજરાતી ખેયાલો.

કીરતારની તારીફ.

(રંગત સીકશતાની.)

સભામાં સમર પ્રથમ હું તેને જેની લીલા વેદ ચારમાંછે,
પશુમાં પક્ષીમાં જીવહરમાં પ્રગટ સર્વ નરને નારમાંછે,
નીરાકાર નર હરીનીરનજન ફરી જીવોતો આકારમાંછે,
પવનમાં પાનીમાં તેજમાં તે ગ્યાની ગુણીના વીચારમાંછે,
આભમાં ધરતીમાં સાનો થલમાં હરીતે હરએક આરમાંછે,
અંધોમાં પોથીમાં પુસ્તકમાં અપારમાંયા ન પારમાંછે,
નજર ન આવે ન કોઇથી છોટો હરએક ઘટ તારતારમાંછે,
પશુમાં પક્ષીમાં જીવહરમાં પ્રગટ સર્વ નરને નારમાંછે.

૧

મસીદમાં મંદિરમાં મનમાં તનમાં પ્રસીદ હરી સર્વ કારમાંછે,
કાબામાં કાસીમાં દુવારકામાં દયા નીચી હર હરદુવારમાંછે,
પંડીતમાં મુલ્લામાં મૌલવીમાં ધ્યાનીમાં ને ધુનધુકારમાંછે,
રૂશીમાં ભગતોમાં તપસીઓમાં હરએકના તે વીચારમાંછે,
માઠીમાં પાણીમાં પરવતોમાં વસતીને વન બાગો બાહારમાંછે,
પશુમાં પક્ષીમાં જીવહરમાં પ્રગટ સર્વ નરને નારમાંછે.

૨

ઝાડમાં ડાલીમાં પાન ફૂલમાં ફૂલોમાં પ્રમીના પ્યારમાંછે,
પરીમાં જીનોમાં દેવતામાં ફકીરોમાં તાજદારમાંછે,
તે માનતામાં ને મુરતીઓમાં તે નીરધનોના આધારમાંછે,
ગોહરમાં માતીમાં લાલ લાઓમાં લાલ એક તેજદારમાંછે,
નજર ન આવે ન કોઇથી છોટો હરએક ઘટ તારતારમાંછે,
પશુમાં પક્ષીમાં જીવ હરમાં પ્રગટ સર્વ નરને નારમાંછે.

૩

ભાવમાં ભજનોમાં ભગતીઓમાં ભગત જનોના આધારમાંછે,
ગંગામાં જમનામાં સ્વરસતીમાં તે સુખ આગરની ધારમાંછે,
ખીયાલમાં કવીઓમાં ગગણીમાં રંગીલો હર રંગદારમાંછે,
જરીફમાં દારામાં મીરમાં તે અમીર કંઈ એક હજારમાંછે,
મણીરામમાં ને નામ સહમાં તે ચાર એક લાઓ ચારમાંછે,
પશુમાં પક્ષીમાં જીવહરમાં પ્રગટ સર્વ નરને નારમાંછે.

૪

(રંગત સીકસતાની.)

તે જાની મારો હું તામિ તેને બુખો હું તેના દીદારનોધું,
 દયાનો દરશણનો રજ ચરણનો હું દાસ દીલથી તે પારનોધું,
 નમાલ ધનનો નકોઈ જનનો નબુખો હું ધરને ખારનોધું,
 માયાનો મીલકતનો દોસ્તનો હું ન આશક કોઈખી નારનોધું,
 ન બુખો હું રાજપાટનોધું ન દોસ્ત કોઈ પદસાદારનોધું,
 ન બુખો વસતીનો વનનો ફલનો ન ભમરો હું ખાગો આહારનોધું,
 તે દાની મારો હું ભીખ્યુ તેનો હું પ્રેમી ખસ તેના પ્યારનોધું,
 દયાનો દરશણનો રજ ચરણનો હું દાસ દીલથી તે પારનોધું. ૧

ન માત પીતુ ન ખેત ખંધુ સગો ન કોઈ હું પરવારનોધું,
 ગાડીનો ઘોડાનો પાલખીનો ન સોખી હું કોઈ સણગારનોધું,
 ન મોલ મેડી ન ખેતીવાડી ન તલપી કોઈ તાજદારનોધું,
 મસીદનો મંદરનો દેવતાનો પુજારી નહી કોઈ દુયારનોધું,
 તે તાત મારો હું શુભ તેનો સીકારી હું ને સીકારનોધું,
 દયાનો દરશણનો રજ ચરણનો હું દાસ દીલથી તે પારનોધું. ૨

ન કોઈ તીર્થનો તીર્થવાસી ન ભાગી કોઈ વીભીઆરનોધું,
 ઝ્યાનીનો ધ્યાનીનો સંતનો હું ન મીત્ર કોઈ ગમારનોધું,
 ન જાત મારી ન જાત તેની અજાત હું એ પ્રકારનોધું,
 વદનબનો વાહલાનો વસકરણનો હું વહાલો પ્રેમી કીરતારનોધું,
 તે દાની મારો હું ભીખ્યુ તેનો હું પ્રેમી ખસ તેના પ્યારનોધું,
 દયાનો દરશણનો રજચરણનો હું દાસ દીલથી તે પારનોધું. ૩

કહે દાદાભાઈ અમજ તુ ઝ્યાની હું આશક પરવરદીગારનોધું,
 આંદનો સુરજનો દેવતાનો પાણીનો હું પ્રેમી ચારનોધું,
 રટે મળીગમ રામ મુખથી કહેદાસ હું પાલનહારનોધું,
 હરીનો હરનો પ્રભુનો શીવનો હું ભગત પ્રેમી મુરારનોધું,
 ગુપ્ત જ્યાની મુકીમે છદમાં વેપારી હું છંદ અગ્નરનોધું,
 દયાનો દરશણનો રજ ચરણનો હું દાસ દીલથી તે પારનોધું. ૪

બોધ.

(રંગત સીકસતાની.)

અરે મુસાફર તુ જાગ જીંધથી સવાર થઈ ગઈ તું નજરકર,
 ક્યાંથી આવ્યો ને ક્યાં જવાનો તેનીતું મનમાં હવે ફરકર,
 ફરેછે જંગલમા બહુ હુટારા નતુ મુસાફર હ્યાં તાર ધરકર,
 ઘણી તે મંજલ કાંધી હ્યાંતી હવે તુ પાછી ત્યાની સપરકર,
 માલ જે લેવાનો હુએ તે લઈ લે ન વાર તેમા શુણી ચતરકર,
 જે માલમા તુને થાએ નફો તે માલની તું ખરીદ નરકર,

ન સુધિ રહેતો ન જતો આગલ પાછી નજર તારા ધર ઉપરકર,
ક્યાંથી આવ્યો ને ક્યાં જવાનો તેની તુ મનમા હવે ફરકર. ૧

છે એકલો તું છુટારા ઝાઝા મોટે મુસાફર તુ તેનો ડરકર,
છે ઘેર લાંબુ ને ખીક ભારી મોટે તું જવાનો કંઈ હુતરકર,
જો નયથી તુ આવ્યો મુસાફર તે હાથ પાછુ તાર નગરકર,
ન ફરતો અધવચ્ચમાં કંઈ જઈને વીચાર તેનો તું મન અંદરકર,
સત માન માર કહેવું મુસાફર ન માનસેતો ખાસે વકરકર,
ક્યાંથી આવ્યો ને ક્યાં જવાનો તેની તું મનમા હવે ફરકર. ૨

છે બોજો ભારી આ તારી પાસે તે સવાધીન કોઈને તું માલ જરકર,
થઈને જોગી જ પાર ઉતરી અસલનું ધર તાર જઈને મગકર,
ધર ખેડા મલસે વીયાજ તુને તે માલપર તું તારી મુજરકર,
ન અમથો ફરતો ન ભટકી મરતો ન કામ કોઈને પુછ્યા વગરકર,
ન સુધિ રહેતો ન જતો આગલ પાછી નજર તારા ધર ઉપરકર,
ક્યાંથી આવ્યો ને ક્યાં જવાનો તેની તું મનમા હવે ફરકર. ૩

તજ માલ જરને ભજ લાલ હરને હરી જનોથી ન નર અંતરકર,
ત્યાગ તું ગફલતને જાગ મુરખ હજીખી કહું છું તું મન અસરકર,
છે સાચો સાહેબ તે તારો મારો હું તુને કહું છું તુ મુખથી હરકર,
કહે દાદાભાઈ હરીજનોથી ન મુખ્ય હરગીજ તું જીકરકર,
અરે મનીરામ છંદ ગાઈને નામ ગુરુનું મદા અમરકર,
ક્યાંથી આવ્યો ને ક્યાં જવાનો તેની તું મનમા હવે ફરકર. ૪

— ૦ —

બોધ.

(રંગત શીકશતાની)

મદા ન રહેવાની જીવાની જાની સફાઈ અહોરાત્રી કારી થામે,
જેને તુ કહેછે કે મારીમારી એ માયા અંતે ન તારી થામે,
ન માત પીતુ ન ખેન બંધુ ન અંતની સાથી નારી થામે,
ન મોહલ મેડી ન બંગલા વાડી મહુ એક ઘડીમા અકારી થામે,
આ કાયા માયા છે ફક્ત છાયાં ન નર તે કોઈનીખી પીયારી થામે,
જો તું શમજસે છે મીડી માયા તો મીડા કરતાખી ખારી થામે,
ન જોતો માયા ન મોહતો મુરખ નહીતો તારી ખુવારી થામે,
જેને તુ કહેછે કે મારી મારી એ માયા અંતે ન તારી થામે. ૧

તજીને માયા ભજીલે હરને તો કીર્તી નર તારી શારી થામે,
હરીને ગાસે તોતુ ગવાસે મન કામના તારી ધારી થામે,
જો ધન ખરચસે ધણીના નામે તો નર ન કોઈથી ભીખારી થામે,

દયાનો દાની થા ધર્મ ધ્યાની હ્યાં કીરતી વાહા ચરયા ભારી થામે,
ન થઈ થવાની આ માયા કોઈની ન રહેસે પામે તે ન્યારી થામે,
જેને તું કહેછે કે મારી મારી એ માયા અંતે ન તારી થામે. ૨

તજીને ભગતી ભજસ માયા કદી તુ તેનો પુજારી થામે,
તો હાંથી જાસે તુ ખાલી હાથે વાહ કાલ તારા શીકારી થામે,
મેલી દે માયાની મમતા ભાપ તો સહાયે તુને મુરારી થામે,
જાસે તુ એક પલમા સ્વર્ગ ધામે હરીયા પાંહ મીત્રાચારી થામે,
ન જોતો માયા ન મોહતો મુરખ નહીતો તારી ખુવારી થામે,
જેને તું કહેછે કે મારી મારી એ માયા અંતે ન તારી થામે ૩

હરહરને રસે તુ હરધડી નર તો જગમા નર નામદારી થામે,
નહીતો પમતાસે અંતમા તું જે વખતે જાવાની તઈયારી થામે,
મમતે છે પ્યારી તુ સારી માયા! એ માયા તારી ન મારી થામે,
કહે દાદાભાઈ છે મોહતી માયા તે અંતે ભાઈ નકારી થામે,
મનીગમ કહે તરીસ તુ પલમા જો હર ભજનનો વેપારી થામે,
જેને તું કહેછે કે મારી મારી એ માયા અંતે ન તારી થામે. ૪

— ૦ —

માહારાણીજીની તારીફ.

(રંગત સીકસતાની.)

માહારાણીજી અમર રહે જગમા કાયમ રાજ સરદારી તમારી,
લેજો કરોડોના રાજભારો એ પ્યારી ન્યારી વીનવી અમારી,
કાજ કીધા તમેરડા હજારે અમારે કાજે સુધારી આજે,
કુશલ કલાનો કરી વધારે નીતીને છાજે નવી કલાજે,
વીચારી ધારી વીધ્યા વધારી તે નીયાજે ગાજે છે એક અવાજે,
નવા નવાજે હુનર સમારી જોઈ કક્ષાજે ધનીમોદાજે,
તેજાની કીરતીથી આલમસારી ગાઝિ તમારી સહ હિન્દ નારી,
લેજો કરોડોના રાજભારો એ પ્યારી ન્યારી વીનવી અમારી. ૧

ખાલી હુનરની ચાવી સદાની વેપાર ધાધ વધી કમાધ,
દાદ દયાની છે રાજધાની નથી કંગાધ દયાલુ માર્ધ,
સર્વ યાનીમા તમેછો યાની પ્રસંગે ગાઈ નવી નવાઈ,
દાતા દીએ તમને મન માની અકલ સપાઈ અદલ સફાઈ,
સદા દાસ છે આ હિન્દ તમારી વીચારી ધારી લીઆ ઉગારી,
લેજો કરોડોના રાજભારો એ પ્યારી ન્યારી વીનવી અમારી. ૨

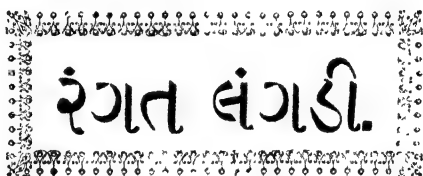
લાજ કાજ સરતાજ તમેછો રંગોના દાતા મયાલુ માતા,
મનુષ્ય પ્રેમી થઈ રમી રમેછો કુખ દીલ ત્રાતા યુદ્ધીયો ગાતા, ૧

તમે મનુષ્યો ને મન ગમેછો સુંદર સોભીતા ધનધન વીધાતા,
રાખી ટેક ધર્મની નમેછો ખરેચીતે આહતા સચુલુ ગણાતા,
એસાત ખુબીને નામદારી સરવેથી ભારી તમે વધારી.
લેજો કરોડોના ગજભારી એ પ્યારી ન્યારી વીનતી અમારી.

૩

હિમર અમર રાજો જગના સ્વામી એ રખવાલી સદા ખુસાલી,
તાજ તખ્તથી સંપ સુખ પામી લીએ નીહાલી ધનીમે ટાલી,
દાદાભાઈ ગુરુ ગુલુ ગામી મનીરામ ટકસાલી ખીયાતી,
સમ્રાટ્ટી ખીલીને ગદ્ય ગુલામી રોકોને પાલી તમે સંભાલી,
ક્યેઆદરજી વખતને ધારી નીતીની સારી કીરતી હુઆરી,
લેજો કરોડોના ગજભારી એ પ્યારી ન્યારી વીનતી અમારી.,

૪

રંગત લંગડી.

કીરતારની પ્રાથના

શીઘ્રકર શરજનહાર આપશુખશાર ચાર છઉ હું લાચાર,
મારી મદત કર=તાર મને દુખ દરીયાથી પાર ઉતાર,
કીધુ નથી કષ્ટ દાન પુન મે જાણીયા નથી એકે તેહવાર,
રાતને દાહાડો=કીધા બહુ પાપ પુન નહી કીધુ લગાર,
નેકીથી રહીયો દુર બદી મે કર્યા કરી બશ વારમવાર,
બલાહ કોષથી=ન કીધી જાણીયો નહી કોષનો ઉપકાર,
ગાદ્ય ગરીબ આમણુ શન્તોને દીધી ગાળને મારયો માર,
મારી મદત કર=તાર મને દુખ દરીયાથી પાર ઉતાર.

૧

નાંદયા પરાધ કીધી લીધી નહી ગરીબની આશીશ એકવાર,
મસ્ત થઇને=કર્યો બશ કર્યો નહી અન્નનો વીચાર,
કાંમ કોષ મધ લોભ મોહોવશ થઈ કીધા મે પાપ હજાર,
નીચ વરણથી=લીધો મે બોધ કીધુ તન બ્રહ્મ અપાર,
અએ માલક હું તને બુલીને થયો નરકને જઈ અખતીયાર,
મારી મદત કર=તાર મને દુખ દરીયાથી પાર ઉતાર.

૨

ભાવ બજનોને બુલી જઈ મે ગખ્યો નાચરંગપર પીચાર,
પર નારીપર=રાખ્યો અતી પ્રેમ કીધો પુનનો તીશકાર,
અનીતીને વગર મે નીતી નથી કીધી કોષથી દીલદાર,

હત્યા હજારો=કીધી મે દીધી ન કોઇને દમડી ચાર,
વાત ધરંમની જાણી નથી વથ અતી કીધો મનથી અહકાર,
મારી મદત કરે=તાર મને દુખ દરીયાથી પાર ઉતાર. ૩

નથી તુ અનજાણુ અએશાહેબ શઉઘટનો જાણે વીશતાર,
અંતશમામા=કરે હવે અરજ મમજ દે શ્રી દાદાર,
પગથી માથાવેર વાપથી છઉ ભરેલો અએ કીરતાર,
જરીફ દારા=કહે હર રાખલાજ આજ કાજ સુધાર,
મતીરાંમ દુખીયારો ખીચારો રાએ હરી તારો આધાર,
મારી મદત કરે=તાર મને દુખ દરીયાથી પાર ઉતાર. ૪

સુભ સતીનુ ખયાન

(રંગત લંગડી)

પતીવ્રતા પરેમદા આમણી એક હતી ચાતર ગુણવાન,
અગીયાપતીની=માનવીશમજે પતીને દેવ મમાન,
મમજો કહુ એકઉતર દશામાં શેહેરઅંદ્ર નામે ગુલબર,
નવ લખ માણસ=તી વસતી બાહલી હતી હતું સુખ અપાર,
ત્યાં એક આમણને આમણી ગરીબ બન્ને રહે નર નાર,
તેને પેટે=એક પુત્રીએ આવી લીધો અવતાર.

શેર

કાન દર્ધ મમજો કહું પુત્રીના દુખની વાતજ,
જનમતાને વાર પુત્રીની મરી ગઇ માતજ,
આપે પાલી મોટી કીધી વરસ થઇ ગયાં માતજ,
એવામા દુખયારી તે છોકરીનો મુવો તાતજ.

ચાલ છોટી.

તે ચાલપણામાં થઈ વગર આપ માની,
કોઇ સચુવાહલુ નોતુ કે આપે અનપાની
રહી નાતના ઘરમાં થઇ છોકરી રવાની,
સઉ ન્યાતે તેને કહી વાત પણવાની.

દોહરો.

ગુણવંતી સુંદરીએ ભિગી કરી પોતાની નાત,
કર જોડી કહે સુંદરી માનો કહું એક વાત
ઉઘડે દુવાર આપે પેહલો તે પતી યાચ મારો જીવજન,
અગીયાપતીની=માનવી મમજે પતીને દેવમમાન. ૧

નાતીલા કહે અરે સુંદરી કેમ બુધ્ધી ફરી તારી આવી,
નાતમા મગપણુ=અમે તારે કરીએ ધન વવરાવી,
મમબુ નાતને ભાઈ બાપ દેશો જો કદી ધંદર લાવી,
તોખી ન પરણું=માનતી નથી ધણું એક સમજવી.

શેર

નાતીલા મહુ ભેગા થઈ કર્યો એક વીચારણ,
છોકરીને લઈને આઠ્યા જ્યારે થઈ મવારણ,
રાવ રંકો જોવા આઠ્યા પછે ઉઘડ્યું દુવારણ.
એવામાં એક રગતપીતીએ આઠ્યો ત્યાં લાચારણ.

ચાલ છોટી

તે નારીએ નાખી તેના ગલામા માલા,
કહે તમે છે મારા પતી પ્રાણુથી તાહાલા,
મહુ નાતીલા તેના કરેછે કાલાવાલા,
વર પરણવીએ તુને ખીજો માનરે બાલા.

દાહરે

કહે સુંદરી એજ મારે પતી પ્રાણુ આધાર,
ના કેશો તમે મુજને તો મરીશ હું આઈ કટાર.

સ્ત્રી હત્યાનુ પાપ ખેડશે મોટે દીએ મને જીવતદાન,
અગીઆપતીની=માનતી મુમજે પતીને દેવમમાન.

૨

એ વાત હવેથી પછી કહીશ હવે કહું હું લંગડાનો વીસવાર,
ભીખ માગતો=દીવસના જાએ ગતના ગામની આહાર,
ત્યાં તેને એક રાંડ રાખીતી તેને બધું આપે લાચાર,
રાતના શુતો=દીવસના આવે માગવા ગામમોજાર.

શેર

રોજના ધારા પરમાંણે ઉડ્યો તે મવારના,
ગામમા પેડા તે પેલો જ્યારે ઉઘડ્યા બારના,
એવામા પગ ઘોઘને પીધા મતીએ ભરથારના,
કાંધે ખેશાડી લાગી ફરવા મુભ લક્ષણ નારના.

ચાલ છોટી

આખા દી કાંધપર લઈને ફરી તેનારે,
થઈ મુંજ પતી કહે ચાલ ગામનીઆરે,
ત્યાં રાંડ મારી એક રહેછે હયાંનો હારે,
મોટે જલદી લઈને ચાલ મને તેને દુવારે.

દાહરે

કહે સુંદરી તમારી અગીયા અડાવી મારે સીસ,
જોખમે ત્યાં લઈ જઈ તમને તેની મને નથી રીસ.
તમે છો પ્રમા તમે છો શંકર તમે છો મારા શ્રી ભગવાન,
અગીયા પતીની=માનવી સમજે પતીને દેવસમાન.

૩

વચન માની ભરથારનું લઈ આવી પતીને સતી પ્યારી,
રાંડને ઘેરે=જાળને ઉભી પતીને ઉતારી,
પતી ગયો માલાપર ઓઠલાપર ખેસાડી તે નારી,
જરા ન મનમાં=અંતરે લાવી સતી અગીયાકારી.

શેર.

મારી રસોઈ કરી જમ્યા રાંડ ને તે યારજી,
બનેનું એકું વણેલું મોકલ્યું નીરધારજી,
પગે લાગી અનને જમે સતી તે નારજી,
આંધને ઓઠલાપર શુભે એમ બોલીઓ ભરથારજી.

ચાલ છોટી

વચન માની પતીનું શુભી તે રાતે,
તેના પતીએ મારી માજ રાંડની રાતે,
ગઈ રાત પીતી એમ પછી થઈ પરભાતે,
ધન પીતા નારનો ધન છે તેની માતે.

દાહરે

હી સવારે ખેસાડી કાંધપર ગઈ જમનાને તીર,
હાથેથી નવરાવ્યો પતીને ઘોઘું મધલુ મરીર,
પગ ઘોઘને પીધા પતીના પછી કધું પોતે અસનાન,
અગીયાપતીની=માનવી સમજે પતીને દેવસમાન.

૪

રોજ એજ પ્રમાણે કરે પતીને કાંધપર લઈને ફરે,
આંખો દાહડો=ફરે રાતના આવે રાંડને ઘરે,
ઉતારે કાંધથી પતીને પછી પતી તેને હુકમ કરે,
એસ કહેતો=એમે તે હુકમ વગર નહી કદમ ધરે,

શેર.

એક દાહડે કાંધથી ઉતાર્યો ભરથારજી,
એસ કહેતા ભુલીને ઉપર ગયો તે યારજી,
હુકમને આંધીન હતી તેથી ત્યાજ ઉભી નારજી,
એવામાં વરસાદ પડવા લાગો મુસલધારજી.

ચાલ છોટી.

સુતો રાંડને સાથે પતી મતી ગઈ મારી,
મે વરસે મુઝલ ધાર રાત અધીયારી
છાતી સુધી પાણીમા ઉભી તે નારી,
તેની ભગતી જોઇને ઉડ્યા કીસન મુરારી.

દોહરો

જરા વીલમ લાગી જાએ તો ડુબે જલમા નાર,
તેથી ખેસી વીમાનમા આઠ્યા ત્યાં કીસન મોરાર.

કહે કીસન ખેસો વીમાનમા પતીવતા તમે અતરસુજન,
અગીયા પતીની=માનતી મમજે પતીને દેવસમાન. ૫

અગીયા પતીની આઠ્યા તોડવા તમે કોણુછો રે બાઇ,
કહે કોસનજી=હુ છજી પરીજમ માંબલ બાઇ,
મારો પરીજમ ઉપર છે જે સુતોછે માલા માહાઈ,
તેનો હુ અગીયા=માનુખમ તે એક મારો જડુગાઈ,

શેર.

પેહેલા પતી ખેસે જો મારો પછી હુ ખેસુ સઇ,
પતીના હુકમ વગર હયાંથી કદી હુ ખેસુ નઇ,
કહે હરી તેના પતીને જલદી તમે આવો અંઇ.
ખેસો ખેડ વીમાનમા જાઉ હુ વધકુઠમા લઇ.

ચાલ છોટી.

કહે પતી કીસનને ખેસુ હુ તે ક્યારે,
પેહેલા ખેસે મારી રાંડ ખેસુ હુ જ્યારે,
કહે હરી રાંડને ખેસો ત્રણોજન ત્યારે,
તેનો રાંડ કહે મારા ખીજા ઘણાછે પારે,

દોહરો

પેહેલા ખેસે વીમાનમા જેટલા છે મારા ધાર,
મમજી વાત કીસનજી હરી કરવા લાગા વીચાર,
કેને કેને ખેસાડુ વીમાનમા રાંડના લાખો હસે દીલજન,
અગીયાપતીની=માનતી મમજે પતીને દેવસમાન, ૬

કોઇ આવે કોઈ રહી જાય મોટે હરીએ કયાં વીચાર,
એક સતીને=સારૂ હુ તારૂ ગામ આપ્પાને વાર,
ખેસાડયા વીમાનમા સઉને નવ લાખ હતા નરનાર,
મતી પતીને=લઇ વધકુઠમા ગયા થયો જયજયકાર.

શેર

મુમુ મતીએ દુખ વેઠ્યુ એક પતીને કારને
પતીનો સેવા કરે જામ મલો વધકુન્ડ દુવારને,
ધનમતીની બુદ્ધીને તારયા મકલ નરનારને,
દારા કહેછે મલજો નારી એવી મહ બરધારને.

ચાલ છોટી.

હુકમ બગર પતીના મતી પીએ નહી પાણી,
નીતમેલે પતીને રાંડને ઘેરે આણી,
તોખી તે પતીએ તેની કદર નહી જાણી,
અંતના સમામા રાંડને તેણે વખાણી,

દોહરો.

પતીવ્રતાની મહેનત ઉપર જરાન આપ્યુ ધ્યાન,
અંતે રાંડને પ્યારી કરી એવો પુરુષ બેધમાન.

મનીગમ મહ સાચુ કહેછે જેની બુદ્ધી ખીલકુલ નાદાન,
અગીવાપતીની=માનવી સમજે પતીને દેવસમાન.

—:૦:—

સ્ત્રી ચરીત્ર.

અરધી ઉમર પતીએ નારને બક્ષી તે છતા બેમાન થઉ.

(રંગત લંગડી)

ધરની નારીને ધડી ન મુકો જોઈએતો સમજો દેવસમાન,
તોખી સ્ત્રી=ન થાએ આપણી જોઈએ દીવો જીવતદાન
કાનદધને શમજો ભાઈએ કહું એક રજપુતની કાહાની,
પદશિવાલો=ધણોતે હતો શકુવે આપ્યાદાની
તેની એક સ્ત્રી હતી જાણી કોઈ ધંદ્રની ધંદરાની,
શુ કહું તારીફ=નહી એનેજેવી કોઈ થાવાની.

શેર

કાનદધ સમજો કહું હવે વાત હું નરનાની,
રંગમેહલમા કરે એશખને ખખર નહી શનશારનો,
નહી ખખરકે શાંજયધ કે નહી ખખર શવારની,
અકચુર મોહિબતમા બેઉ એવી ખુખી તેના પેયારની,

ચાલ છોટી

રજપુત શમજે નારીને હ્માનો હારે,
કોઈ દાહડે મેહલથી નીચે નહી ઉતારે,
નારીને શમજે પ્રાણ કરતા એ વધારે,
નીત ખાએ પીએ કરે એશ ખને નરનારે.

દાહરો.

એક દાહડે નારી કહે ઇશવરજો કરે મારીધાત,
તો સ્વામી શુ કરે ત'મે કહોની સાચી વાત

એટલી વાત આંબલતા રજપુત થઈગયો પોતે બેભાન,
તોખી સ્ત્રી=ન થાએ આપણી જોઈએ દીએ જીવતદાન.

૧

ઝારોઝાર રાયા બેઠુજન કોઈકેને નહો આપ્યો ઉતર,
હવે પારખુજોવા=બેઠની માહોખત તોડાવે પ્રમેશવર,
ઇશવરના હુંકમથી નારી તે મગલ પાંમી એક પણ અંદર,
રાયે રજપુત=ઝારોઝાર પડી સઠકોઈને ખખર.

શેર.

શગાસહ મલી કરી કરે સીજશહ તયારજી,
હાકડી ખાંધીકરી કહે કાહડો નારને ખાહારજી,
મડદુ નહી છોડે પતી રોએ તે ઝારોઝારજી,
કુટનો માથુને છાતી કરતો આહાહાકારજી.

ચાલ છોટી.

સહ મગા કહે ભાઈ છોટો હવે નારીને,
જલદી લઈ જઈ નાખીએ તેને ખારીને,
પછી પતીએ કાંધપર ઉચકી તે પીયારીને,
નોડોકોઈ અધોર વનમાં ખાથ મારીને.

દાહરો.

મગા સહ નોરાશ થઈ આંબ્યા પોતાને ઘેર,
ઇહા રજપુત પીયારી લઈ આંબ્યો કોઈ હુંગરમેર,

હુંગર ઉપર ચડીકરીને ખેડો રોતો શું કહું ખયાન,
તોખી સ્ત્રી=ન થાએ આપણી જોઈએ દીએ જીવતદાન.

૨

રડીરડીને થાકીયો અંતે રજપુતે મનમાં કયો વીચાર,
લાકડા વીણી=ખડકીને ચેહેખતી મરે લઈને નાર,
લાકડા વીંણી ચેહે ખડકી એટલામા કોંઈ આંબ્યો સરદાર
જોગીવેશે=આવીને પુછવા લાગો વાતનો સાર.

શેર

કીશકારને લકડી કીજમા કીશકારને રોતાહે વુ,
એ લાશ તેરી કોન હમે કેહુ અપના જી ખોતા હેવુ
કીશલીએ મરનેકા ખીયા બેટા એ ખોહોતા હેવુ,
શખ ખીના મુજશે કહો કયું ઉદાશ મન હોતા હેવુ.

ચાલ છોટી

મમનો જોગી માહારાજ હકીકત શાસી,
આ શાંમે છે મડદુ તે છે મારો નારો,
એ મારી નારીએ પ્રાણ એ કરતા પીયારી,
માટે એનેશંગ બાણ છડ દેહે મારી.

દાહરો

જોગી કહે બેઝા તેરા જોહાવે શયા પીયાર,
અરધી ઉમર તેરીઇએ દેકર કર હુશીયાર

પ્રીર શંગખાવોગે શંગપીવોગે શંગદોનાકી જાએગો જાન,
તોખી સ્ત્રી=ન થાએ આપણી જોઇએ દીયો જીવતદાન.

૩

વચનમાની જોગીતુ નારના મોનામા છોડીયુ પાંણી,
અરધી ઉમર=મારી તુને આપુછડ શત પરમાણી,
જોગી થયો આલોપ ઈલા આળશ ખાઈ ઉડી ધંદરાણી
જોઇને જંગલ=સ્વામીને કહેછે મુખથકી વાંણી.

શેર

સ્વામી કાં આપણુ દેશ ગયુ અને કેમ તજ્યુ ધરખારજ,
શુ કારણે લાવ્યા તમે મને આ જંગલમે જરજ,
કોઇ દાહડે મને મેહેલથી કાઢકી નહી હતી ખારજ,
શુ મારવાનો ઈલામને કયો હતો વીચારજ.

ચાલ છોટી

કહે સ્વામી તુતો મરી ગઈતી પીયારી,
સહવે તુને બાળવાની કરી તૈયારી,
નાહો હું વનમા તને કાંધપર શુવારી,
તારે જોગી બાળતો હતો દેહે મારી.

દાહરો

એટલામા એક જોગીએ મારો બદલ્યો વીચાર,
અરધી ઉમર મારી તને આપી કરી હુશીયાર.

પીયારી તારા પીયારને શાર જીવતી તને કીધી શતએ માન,
તોખી સ્ત્રી=ન થાએ આપણી જોઈએ દીયો જીવતદાન.

૪

નારીને શહખોટુ ભાસીયું જુદો વાતનો સમજ શાર,
હવે ખોલા ઉપર=પીયારીના માથુ મુકી શુતો ભરથાર,
થાકી ગયોતો તેથી ઉધી ગયો ઝટ નહી લાગી વાર,
એટલામા કોઇ=શીકાર કરવા આવ્યો ત્રીયા રાજકુમાર.

શેર

રાજકુંવરને જોઈ તે નાર મનથી મોહીત થઈ,
નારીને જોઈ રાજકુંવરનીથી શુધ ઉડી ગઈ,
કુંવરે તેડી નારને આંખ ધસાવત દઈ,
પથરપર મુકી માથુ ધણીનું બેઠી ઘોડાપર જઈ,

ચાલ છોટી

રાજકુંવરશહેરમા લાવ્યો તે નારીને,
કરી લગ્ન મેહેલમા રાખી શનધારીને,
રજપુત ઇંદા ગળડી પડીયો ન જોઈ પીયારીને,
પછી ઝારોઝાર તે રડે બોમ મારીને.

દોહરો.

હવે ઇંદા રજપુતના દુખનું વરણન શી રીતે થાયે,
જીવતી કરેલી નારી ગઈ તેનેથી કેમ રેવાયે.

ફરવાલાગો જંગલજંગલ ન પીએ પાણી કે ન ખાએ ધાન,
તોખી સ્ત્રી=ન થાયે આપણી જોઈએ દીએ જીવતદાન.

૫

શેહરશેહર ફરવાલાગો ગલીગલીમાં અનવગર,
પુછે શઉને=મારી નારી કાંદા ગઈ તેની નહી અપર,
ફરતોફરતો દૈવયોગે એ વરણ નારીનું જડીયું નગર,
મલ્યો પતોડે=ઇંદા કોઈ નારી લાવ્યોછે રાજકુંવર.

શેર

એટલું શાંભલતા તે રજપુત ગયો રાજકુંવારજી,
રાજને કહે ચોરી લાવ્યો કુંવર મારી નારજી,
કુંવર કહે પીતા નહી આ નારનો ભરથારજી,
તે નાર છે રંભાને જેવી આજે કોઈ ગંવારજી.

ચાલ છોટી

રજપુત કહે નારીને ઇંદા બોલાવો,
નારી જો મોડેથી કહેતો મને અપાવો,
રાજ કહે કુંવરને નારીને તમે લાવો,
આ કોણ મુસાફર એટલું જોઈને જાવો.

દોહરો

કુંવર કહે પટરાણી તે ન નીકલે પડદા બાહાર,
રાજ કહે લાવવી જોઈએ નીચાયેધીના આધાર.

વચનમાની રાજનું પછી કુંવર ગયો ઘરને દરમીયાન
તોખી સ્ત્રી=નથાયે આપણી જોઈએ દીયો જીવતદાન.

૬

નારી આવીને કેહેવાલાગી કોણ તુ બીખારી મુશાકર,
 નથી ઝોળખતી=હું તુને કાંથી આવ્યોતુ જંગલી નર,
 કોઈનું રૂપ જોઈને થયો ગાંડો કૂરીયા કરેછે તુ બેખબર,
 તારે રશતે=તુ ચાલ્યો જ નહીતો ખોશે વકર.

શેર.

રજપુત કહે તુને જીવતી કીધી મે અરધી ઉમર દહ,
 તે અરધી ઉમર આપ પાછી જાઉ હું રશતો લઈ,
 લે અરધી ઉમર તારી પાછી એટલું કહી મરી ગઈ,
 રજપુત થયો પછી ચાલતો પડી નાર ઇલા મડકુ થઈ.

ચાલ છોટી.

આ વાતની રાજને થઈ ખાતરી શારી,
 પછી નારના મડદાની કીધી બહુ ખુવારી,
 કહે દાદાબાઈ તમે મનમા જીવો વીચારી,
 આ જીવતી કરેલી ધણીની નહી થઈ નારી.

દોહરો.

નશરવાંજ નવરોજ કહે નહી થઈ તે લગનની નાર,
 તો પરનારી કેમ થાએ કરોને મનમા વીચાર.

મનીરાંમની નશીયત શાચી શમજો શઉ કોઈ દહને કાન,
 તોખી સ્ત્રી=ન થાએ આપણી જોઈએ દીયો જીવતદાન.

૭

—:૦:—

સતીચાએ પતીની કેવી શેવા કરવી

તેનો એક ખરેખરો દાખલો.

(રંગત લંગડી.)

હોએ શતી ગુણવાં અતી તે શમજો પતીને શરજણહાર,
 દુખમા પતીને=દીએ શુખ ધીજ શતી પતીવતાં નાર,
 પુર્વ દેશમા પ્રેમપુર કરી નગરી હતી અતી ગુલબર,
 વશતી અદારે=વરણની રાજ કરે રમણીક સરદાર,
 ધર્મશીલ ધનવાન ધરમશી નાંમે રહેતો તીયાં એક સાવકાર,
 જમના નાંમે=હતી એક તેની નાર ગુણવંત અપાર.

શેર.

મોહન મદન એવે નાંમનાં બે પુત્રો તેવોના હતા,
 હતા અતી રૂપવાં જોઈ ચંદર શુરજ શરમતા
 શુભ લખપણા જોઈ પુતરને માખાપ મન પરશન થતા,
 ચરણ ઘોઈ માખાપના પીતા પછી ભણવા જતા.

જેવા માતને તાત એવા બે બ્રાત ભર્યા શુભના ભંડાર,
દુખમા પતીને=દીએ શુખ ધીરજ શતી પતી વર્તા નાર. ૧

હાંમ દાંમને ધાંમ નાંમ શુખશપત શઉ ભોગવે અતી.
રાતને દાહાડો=રહે આનંદમા પુત્ર બેઉ શતી પતી,
દુખ દુનીયામાં શું છે તેની શપનામાખી નહી યાદ હતી,
ગામો ગાંમમાં=શેઠના શુખની તારીફ અતી થતી.

શેર.

શુખમા વરશ વીત્યાં કંઈ નહી ગ્રહે તેમા એક નડયું,
આવ્યા ગ્રહે વાંકાં પછે શુખમા દુખ આવી પડીયું,
શુખનો શાગર શોશીને પછી દુખનું વાદલ ચડીયું,
દુખને વખતે શોધ્યું શુખ શુભ શતીથી પતીને જડીયું.

હવે ધરમી સેઠના દુખનો શમજો કહું શરવે વીસતાર,
દુખમા પતીને=દીએ શુખ ધીરજ શતી પતીવર્તા નાર. ૨

અરધી રાતને સમે એકાએક લાગી આગ બશ ધરમોજનર,
શેઠ શેઠાણી=પુત્ર બે વશતર ભર નીકલ્યા ધરખાર,
પાંચ શાત બલ્યાં ઘેર શેઠના જે આંધ્યાતાં હારોહાર,
માલને મીલકત=ગઇ શઉ બલી રહી નહી કાંઈ લગાર.

શેર.

શુધ મુધ ઉડી ગઈ શેઠની બલ્યા ઘેર સાતો રાતમા,
વલી વાંહાણુ દુખ્યા માલના આંવી ખખર પરભાતમા
રૂદન તે શેઠ અતી કરે વલી પુત્ર બે શંગાતમા,
જોઈ ગતી આવી પતીની શતી કહે એકાતમા.

ધીજ ન મુકો પ્રાણનાથ શઉ શાર કરશે તે કીરતાર,
દુખમા પતીને=દીએ શુખ ધીજ શતી પતીવર્તા નાર. ૩

રજા ચાકરો મેતાવોને આપી આઠએ દુખી થઇ,
શેઠ શેઠાણી=પુત્ર બે રહીયા ઘેર ભાડાનુ લખ,
શુખ દુખનું જોડું છે પતી આ દુખ આવ્યુ તે જશે વખ,
ગભરાશો નહી=પુત્ર કહે અમે મજૂરી કરશું જાહ.

શેર.

એવામા ખીજુ દુખનુ વાદલ આવ્યું ચડી આકાશમાં,
આવ્યું તેડું જમનું બે પુતરો મર્યા બે માશમા,
નરનાર બેઉ રૂદન કરે પુતરો રહીયા નહી પાશમા,
એ હરી તે શું કરી રાખ્યા અમુને આશમા.

પુત્રોને પેહેલા તે અમારો પ્રાણ હર્યો નહી કેમ કીરતાર,
દુખમા પતીને=દીએ શુખ ધીજ શતીપતી વર્તા નાર. ૪

પુત્ર શોકમા શેઠ શુકાર્ધ ગયા પડ્યા માંદા નીરંધાર,
તાવ ખમ્બનો=થયો અતી રોગ ન શકતી રહી લગાર,
દલતુ દરે નોત શતી અતી શેવા કરે પતીની શાંજ શવાર,
ઓશડ વેશડ=ધણાએ કર્યો ન આવ્યો દુખનો પાર.

શેર.

માગ પીયરના ગાંમમા એક વધદ છે હુશીયારજી,
તીયા તમે ચાલો પતીતો આવે દુખનો પારજી,
ગાંમ છોડી ચાલ્યા તે પગ રશને વનમો જાગજી,
રાત યઈ ગઈ વનમા લીધો વાશો તેણી વાગજી.

નીદ્રા વશ થયો પતી શતી જાગરત રહી નહી ખીએ લગાર.
દુખમા પતીને=દીએ શુખ તારે તરે પતીવર્તા નાર.

૫

થયો એકાએક કોપ પતીના પગમા શપ્ત દંખ કર્યો,
પાડી ખુમ એક=પતીએ શમજ્યુ શતીએ પતી મર્યો,
હાએ હાએ પીયુ પતી પ્રાણુ આધાર પ્રાણુ આ કોણુ હર્યો,
વન વગડામા=મને મેલીને માર્ગ તમે કીયા ધર્યો.

શેર.

રૂદન શતી કરતી અતી ખેડ નેત્રયા આંશુ ઝરે,
કુટતી માથુને છાતી રડતી તે સુવાશા ભરે,
જોધને જીવજંત જંગલના શઉ આહા આહા કરે,
થયો પવન ચોમેરનો ઝાડો રડે પાતરાં ખરે.

અએ વનના વાશીયો પક્ષીયો મારો હરો જીવ કરો નવાર,
દુખમા પતીને=દીએ શુખ ધીર્જ સતી પતી વર્તા નાર.

૬

ત્રણ દાહાડા ત્રણ ગત્ર વીતી ગઈ રડતાં રડતાં નારીને,
ધરતી ધુજવા=લાગી જોધ અખલાનાર ખીચારીને,
પુરો પ્રેમ જોધ પ્રાણુ પતીપર ચીનતા થઈ ગીરધારીને,
શાહે શતીની=કર જઈ મલુ પતી હીતકારીને.

શેર.

લક્ષ્મીજીને જોડે લઈ આવ્યા શતી કને શ્રીહરી,
લક્ષ્મીએ શતીના મુકીયો માથાપર કર પ્રેમે ભરી,
અખંડ શોભાગણુ રેજે બેન એમ બોલ્યા લક્ષ્મીજી ફરી,
બેશો શતી વીમાનમા બોલ્યા હરી હેતે કરી.

શરજીવન શ્રીનાથે નાથને કર્યો મલ્યો શતીને ભગથાર,
દુખમા પતીને=દીએ શુખ તારે તરે પતીવર્તા નાર.

૭

શોક બેઠનો હયો હરીએ કયો બોધ થયું અંતર ગીયાન,
હરી ચરણમા=પડીયા બેઠ શતી પતી તયાં અંતે નીધાન,
માટે સતીયો શેવા પતીની કરે શાહે થાશે ભગવાન,
દુખનો હુંગર=પડે તોએ શહન કરે શતી ચતરશુંબન.

શેર.

ધન શતીની શુભ મતી તારી પતીને તે તરે,
હુકમ વગર પતીના શતી એક પગલું નહી આગલ ભરે,
તારે તરે તે નાર જે નીત ધ્યાન એક પતીનું ધરે,
જરીફ દાદભાઈ શહ શતીએને શત નશીયત કરે.

મનીરાંમ શુભ શતી પતીનું ગાએછે શુભ વારંમવાર,
દુખમા પતીને=દીએ સુખ તારે તરે પતીવર્તા નાર.

૮

પર નાર વીશે બોધ. (રંગત લંગડી)

મીથ્યા પીયાર વીશાર ચાર નહીં રાખ પ્રેમ પરનાર ઉપર,
પરનારીના=પીયારમા કંઈ એક થયા ધરનાર વગર,
મોટા મોટા વીધવાનો ગુણીગુણવાનો ભુલ્યા આચાર વીચાર,
પ્યાર પ્રેમમાં=કશીને અનંતે થયા લાગ્યાર પ્યુવાર,
રાવ રંક થઈ ગયા પ્રેમમા પાછા પ્યારગી માર અપાર,
કોઈદી સુખમાં=ન શુતા જોયો ન કોઈએ શારલગાર.

શેર.

ભાવ ભજનોને ભુલ્યા કોઈ પ્રેમમા પરનારના,
પ્રેમને વશ થઈ બેઠા જઈ દાશ થઈ તેને દુવારના,
કોઈ વનવનમા ક્યા જઈ તજી શુખ શનશારના,
કોઈ જોગી થઈ ગયા ધરના રહ્યા નહીં આરના,

માટે માન નાંદાન ધ્યાનધર પરનારીનો પ્યાર ન કર,
પરનારીના=પ્યારમાં કંઈ એક થયા ધરનાર વગર.

૧

પ્રેમીકુલ પરનારી પાછલ લાખો ભમરા ક્યા કરે,
પરનારીનો=પ્રાણધન લાખોજનના હયા કરે,
જોઈ તેજ દીપકનુ પતંગીયા લાખો લાહમાં અયા કરે,
દીપકને મન=ન કંઈ થઈ પ્રેમી પતંગ મોહી મયા કરે.

શેર

તેમ તારે મન પરનાર એક પણ તેને મન કંઈ લાખ પાર,
પદશી હશે જાંવેર તાંવેર જોશે પરનારીનો પ્યાર,

શુખમાં રેશે શાય તારી દુખમાં દેશે દુખ અપાર,
માલ ધન શહુ ઓછને પશતાશે નર તુ વારંવાર,

પોપટ જેવી આંખ બદલશે ફરી ન કરશે યાર નજર,
પરનારીના=પ્યારમાં કંઈ એક થયા ધર આર વગર.

૨

તન મન ધન અરપન તુ કરશે કહેશે કે મારી યાશે,
જીવથી જાશે=કદી તું તોયે ન તે તારી યાશે.
તારી મારી શું પામુ તે કાંઈનીબી ન પરનારી યાશે,
જે કોઈ કરશે=પ્યાર તેની અન્ને ખુવારી યાશે.

શેર

પ્રાણને અતી શેવશે તોએ પ્રાણુ નહીં પ્રાણી થશે,
તેમ ધન તાર હરી તે જાણી અનજાણી થશે,
રડશે પછી તુ યાદમા અંતે ઘુડધાણી થશે,
એકતો પછશે જશે ખીજી જીવની હાણી થશે,

અતી પ્યારમા મારયાર બથ ઓશે વારમવાર વકર,
પરનારીના=પ્યારમા કંઈ એક થયા ધરઆર વગર.

૩

મોટે પ્યાર નાહી કરે અરેશહિતરે ધરે નશીયત પર ધ્યાન,
ભુલેથી કોઈ=કરે ન કરે દુખી થઈ મરે નીધાન,
વાંચ્યું સાંભલ્યું કહેતો નથી મે કરી જોઈયુ તો આલ્યુ ગીયાન,
મોટે શહુને=કહું છું રમે ન કોઈ ભુલતા ભાંત.

શેર

હું ફરું તે કરતાં નહીં જોઈ કહું તે કરજો શહુ,
છે મારી નશીયત શત ગુણી એક મતથી ચાત ધરજો શહુ,
આપ દુખી થઈ ફરી દુખીયોના દુખ હર જો શહુ,
જરીફ દાદાભાઈ કહે શત વાંણી આચરજો શહુ,

મતીરાંમ આધવ કહે હરીતા નાંમને તુ હરવાર શમર,
પરનારીના=પ્યારમા કંઈ એક થયા ધરઆર વગર.

૪

રંગત લંગડી ઝડકી.

પાકદામનનો બે બાનુઓ પારોજબાઈ તથા બચુબા
ઈનો દુઃખદાયક હેવાલ રાજાબાઈ ટાવરનો જ્યાલ.

(રંગત લંગડી ઝડકી)

બેઉ નણદ ભોજનઈ, પીરોજબાઈ બચુબાઈ, માસીને મલવાને ઘાઈ,
મન ઉમંગ ધરી*જમરાજબે=ધેરી અથ વચમાં ન પાછી ધેર ફરી,
દાદરના ખુનનો ગમવાર, નોતો વીમગયો લગાર, થયો ખીજો ગમ તણવાર,
ધોલેદાડે=બેઉ બાનુઓ=ખુશીમાં ચ લે જમ થયા પછવાડે,
હલીમલી ચાલે નારો, પાછલ મોત ભમે ભારી, બેઉ સુ જાણે પીચારી,
જમ ખુમ પાડે*સીધો રસ્તો=તણ જમ લઈ ચાલ્યા મારગ આડે.

શેર

ઇમવીમને અઠારમે એકાણું અપરેલ મામણ,
તારીખ પચીસ મનવારનો દાહડો હતો તે આમણ,
ટાવર જોવાની બાનુઓને થઈ મન આમણ,
જ્યાં જ્યાં ભમે બેઉ બાનુઓ ભમે જમ તે ચોપામણ,

કયાં જાવાની કયાં ગઈ, ટાવર જોવા ઇચ્છા થઈ, અંતે ફરી બેઉ જઈ,
મોતે મતી હરી=જમરાજબે=ધેરી અથવચમાં ન પાછી ધેર ફરી. ૧

મનમાં ખુશી થતી ઘણી, ચાલે પોતે ટાવર ભણી, ચડે ટાવરપર બેઉ જણી,
હૃદયે હરખ અપાર=ટાવર જોઇને=પાછા આવી સુ જસુ માસીને દુવાર,
ઉભા કાલખી એકાંત, બેઉની કરવા સાર ઘાત, એવી સુજાણે તે વાત,
અંતનો વીચાર=રૂપવંતીયો=તવીસાધવી હતી બેઉ અખલા નાર.

શેર

અમતે અમતે હસતે મોહડે બેઉ ટાવર પર ચડી,
તેમ તેમ પાસે આવી બેઉ અખલાઓની અંતની ઘડી,
જોઈ કાલનું વીરાલ રૂપ બેઉ નીચે એક પછી એક પડી,
જેમ આભથી તારા પડે તેમ નીચે બાનુઓ ગડબડી,

એક પડતાને વાર, મોતે કીધી તેને ઠાર, એકનો હતો સાસ લગાર,
અતે બેઉ મરી=જમ રાજાએ=ધેરી અધવચમાં મુવેલી ધેર ફરી ૨

લોહી લોહાણ બેઢના તન, જોઈ કંપ્યા સહજન, સહિતુ કુખી થયું મન,
ધણી થઈ અસર=મોહલે મોહલે=જઈ મોભેદાએ સહિને કરી અપાર,
થઈ ગઈ બોમાબોમ, ભેગી થઈ પારસી કોમ, કુખ વાપું રોમરોમ,
આવ્યા નારી નર=જેજે લામને=મુવે તેનું ધુજે તનમન થરથર.

શેર

એવામા એક પારસીએ લાસ બેઉ આલખી હતી,
જે એકનો હતો ભાઈ ખીજ ખાનુનો હતો પીઠ પતી,
દોડીને તેડી લાવ્યો માને આવી મા કુખી થતી,
આલખી જોણે વહુ દીકરીને શોકમન કરતી અતી,

જોઈ લાસો માથું કુટયું, કહે નસીબ માર કુટયું, ધન જમે સરવે હુટયું,
કહે રૂદન કરી=જમરાજાએ=ધેરી અધવચમાં મુવેલી ધેર ફરી. ૩

સગા કરે હાએ વાએ, જોઈ લાસોને અકલાએ, સહ કરે ત્રાએ ત્રાએ,
અતીત્યાં નર નાર=રાવર પાસે=આઠ વાગા સુધી રહી ભીડ અપાર,
ડાકટર બલેનીએ ખાસ, એવી કીધી ત્યાં ફરમાસ, ઝુરી હાઉસમા બેઉ લાસ,
જવ લઈ આવાર=સમજી હુકમને=યયા નારાજ સગા સહ કરે વીચાર.

શેર

પોલીમવાલા અમલદારો સરવે ત્યાં હાજર હતા,
ખાનુઓના એસીયોએ અજ કરી ભરી નર્મતા,
લાસો ધેર લઈ જવાની આપો રજા રહે મર્મતા,
કહે કમીસનર ડાકટર કને જવો જેની છે આ સતા,

કેહવા મુજબ અરજી કીધી, રજા ખીલેનીએ દીધી, ગેહન ત્યાંથી ફેરી લીધી,
ગમ ધણી કરી=જમ રાજાએ=ધેરી અધવચમાં મુવેલી ધેર ફરી. ૪

નવે મોદીખાને આવ્યા, બેઉ લાસો ઘરમા લાવ્યા, સહિના મુખ બહુ કરમાવ્યા,
થયા અતી ઉદાસ=રાત રૂદનમા=ગમ ખારવને ચુથાઈ બેઢની લાસ,
સવાર પડતાને વાર, આવ્યા જરથોસ્તી અપાર, આસરે પોણા બે હજાર,
બેઠા આવી ઘરની પાસ=રવીવારને=દહડે ભરી ઝુરી લામની કરી તપાસ,

શેર

ડાકટર ખીલેનીએ જખાની સગા સાકસીની લઈ,
મુલતવી રાખી ઝુરી ઉડ્યા લઈ જવાનો હુકમ દઈ,
અવલ મંજલ પોઆડવાની પછી સહ કીરાયા થઈ,
સરવે પગે લાગા પછે લાસોને પાસે જઈ જઈ,

થઈ લઈ જવાની સારી, થાવા લાગો ગમ ભારી, રડે આતી નર ને નારી,
આંખે આંસુ ભરી=જમ રાજાએ=ધેરી અધવચ્ચમા મુવેલી ધેર ફરી. ૫

નીકલ્યા બનેના રવાન, ગમ કરે સહ ઇનસાન, થાએ માતમનું ખ્યાન,
જગે જગે આપાર=મેહેરે શહેરમા=મેહ અખલાએનો થયો ગમનો પુકાર,
રસને રવાનો જે જોએ, તેખી પગે પડી રાએ, માતમ કરે હર કોએ.
પહે આંસુએની ધાર=નીર્ય થયા કેમ=અરે દાદાર દાદગર પરવરદીગાર.

શેર.

ગમ ભયો દેખાવ જોઈ ગમ સહ કોઈ કેમના કરે,
વજરનીખી છાતીવાલો લાસો જોઈ ધીરના ધરે,
જાત યા પરજાત જોઈ લાસોને કહે અરે અરે,
એ હરી તેં સું કરી સરવે રડે રવાસા ભરે.

રાજાખાઈ ટાવરનું નાંમ, પ્રસીધ થયું ગામોગામ, એવી થઈ કુમધાંમ,
ગમ સીતમ ભરી=જમ રાજાએ=ધેરી અધવચ્ચમાં મુવેલી ધેર ફરી. ૬

ખખર થઈ દેસો દેસ, પછી ચાલ્યો તેનો કેસ, આંતે થયું નહીં લેસ,
મેસ થઈ ઘણી=ખાતર પાછલ=કયો દીવો પાણુ ન આંતે જડયું મણી,
શક ઉપરથી જેને ધયો, બેચુના તે આંતે ડેયા, માતે મુગ્ત તેને કર્યો,
મરી ગઈ બેહ જણી=નરનારીના=ન મનથી યાદ હજી ગઈ ટાવર તણી.

શેર.

સું સું થયું તે જોયું શહ હવે સું થસે તે જોઈસું,
પાછીખી લખસું લખાવટ મન માતીને પોઈસું,
કીરતારની મરજી કને ખીજો કરે ભાઈ કોઈસું,
ખુદા જાણે ખાનુએના ગમમા કાંહાવેર રાઈસું.

કરવું કીરતારનું થાએ, જાએ વ્યર્થ મહ ઉપાય, પાપ આપથી જાણાય,
મહ જરી જરી=જમ રાજાએ=ધેરી અધવચ્ચમા મુવેલી ધેર ફરી. ૭

જાતીતી માસીને દુવાર, એવું ધારી બેહ નાર, વચ્ચમા ફર્યા તે વીચાર,
ધારું નહીં થયું=ટાવર ઉપર=મથાલે ડેટ માત એવી લઈ ગયું,
ખનવાનું તે બને ભલે, કોઈ કાલે તે ન ટલે, ચોઘડયું તે કોઈ કલે,
જે ગયું વયું=જે જે બન્યું તે=કહયું મે પાછો કહીસ હું રહયું મયું.

શેર.

ખ્યાલ સમજી ખ્યાલથી મનમા કરે સહ ખ્યાલજી,
જે જે નથી કહ્યો હાલ તે રાશનહીં સરવે હાલજી,
જરીફ દાદાભાઈ કહે સમજી ચતરનર ચાલજી,
કોઈ કાલમા આદરજી કહે લઈ જાસે સહને કાલજી.

બે બાનુનો ચીતાર, જોએ મનીરામ ચાર, ઘણો રોએ બાર બાર,
અતી રૂદન કરી=જમ રાજએ=ધેરી અધવચમાં મુવેલી ઘેર ફરી. ૮

રંગત ખડી.

બોધ.

(રંગત ખડી.)

પુસ્ત્ર જમ પરમેાતમ સ્વામી છે ઘટ ઘટમાં આપો આપ,
પુજા કરે નીત પ્રેમથી તેની જપો હાથ માલા લઈ જાપ,
પુણ પાન લઈ સેવા કર વડી દાન કોઈ આમણુને આપ,
પુન પદારથ સારી વસતુ સમજીને નહી કરતો પાપ,
પુઝારી થઈ પ્રમુનો રાખ ઉપવાસ કસ્ટ કાયાના કાપ,
પુલ બાંધ તુ સત ધર્મનો મદા પ્રકાસે સત પરતાપ,
પુગમે એક પલમાં પતાલમાં નહી કર નરમન દુખ વીલાપ,
પુજા કરે નીત પ્રેમથી તેની જપો હાથ માલા લઈ જાપ. ૧

પુણ તાગરા ચડાએ પુજથી જલદી થાએ હરજનનો મીલાપ,
પુર પાણીનું રહે નહી ખાલી ન મારો પગથી તરાપ,
પુજ ધર્મનો કીધો નહી પસતાઈ મર્યા કરી કાપા કાપ,
પુર્યવીપર કર ધર્મ કર્મ તજ પાર ઉતર નર તજ સંતાપ,
પુગમે એક પલમાં પતાલમાં નહી કર નર મન દુખ વીલાપ,
પુજા કરે નીત પ્રેમથી તેની જપો હાથ માલા લઈ જાપ, ૨

પુત્ર આપણે છેએ પ્રમુના તે છે કુલ દુનીયાનો આપ,
પુટો પ્રાસતીનો તું પડતો મેલ ન ખાતો તનપર છાપ,
પુરવે જનમની પરાઈ નીદ્યા નહે પડે ભોગવવા સરાપ,
પુજળ દુખ પડ્યા કાયાપર મહન કીધો મહિ તડકા તાપ,
પુગમે એક પલમાં પતાલમાં નહી કર નરમન દુખ વીલાપ,
પુજા કરે નીત પ્રેમથી તેની જપો હાથ માલા લઈ જાપ. ૩

પુર્વ પશ્ચમ ઉત્તર દખ્ખણ ફરી ફરી કીધો પસતાપ,
પુતલી પ્યારી મેહ આંખોની ઉધાડ કાડ પડદાની ઝાંપ,
પુરે થયો પપાનો ચોવંગ ગાંઠ મદા દારાની છાપ,

પુરો હીત હું પ્રેમથી તેનો માફ મગાડકાપર થાપ,
પુછ પુરા ગુરને જઈ કહે મનીશમ પછી દેજે જાપાપ,
પુજા કરે નીત પ્રેમથી તેની જાપો હાથ માલા લઈ જાપ.

૪

— ૦ —

લોભી અને ધુતારાની વીગત.

(રંગત ખડી.)

ધુતારાઓએ ઘનવાનને ધીરજના મુજ્જો મહિ મંભલાવ્યા,
લખમીઆઈએ લટકો કીધો લોભીદામને લલચાવ્યા,
લોભીને ઘેર ઘણી લક્ષ્મી તેઓ તેજુ મન ભરે નહી,
જાએ ન ખરચે ખચરો નહી ધર્મથી પછનો કરે નહી,
પતીવ્રતાઓ પાળુ નહી ભુલં વેસ્યા કોઈથી વરે નહી,
તેમ લોભીયા વસે જહા તાં ભુએ ધુતારા મરે નહી.

ફેકતા.

એ તન ધુતારા થયા એકકા,
લોભીદામને કંગવા પેકા,
જોગી યઈ જઈ પાસે બેકા.

જોગીને જોઈ મોહી પડયા સેક તરત હુકી પાસે આવ્યા,
લખમીઆઈએ લટકો કીધો લોભીદામને લલચાવ્યા.

૧

એ ચેલાઓ કહે સેકજી કયા હમ ગુરકે કરે ખખાન,
હમ દોનોકે ખીચજો ગમ્મેઠે હમે વા માહા પુરૂષ ગુનવાન,
કલહમ કાસીકો જાએંગે દો હમકો સીધા મામાન,
મન ઈછા ફલ મગો ગુરસે કરે ગુર તુમરા કલ્યાન.

ફેકતા.

નામ સીધાનું મમજયુ જયારે,
સેક ધુજવા લાગા ત્યારે,
કહે પીડા આ પતમે કયારે.

સદા વરતમા જાએ જાધુજી હોંગ મોંગ કાંથી લાવ્યા,
લખમીઆઈએ લટકો કીધો લોભીદામને લલચાવ્યા.

૨

વાત ગુરએ ફેરવી નાખી કહે સેક મુણલો ખાની,
ગાંજ હમરે પાસ ધરા હમે થોડા મગા દીજે પાની,
ગાંજ પીકે ચલે જાએંગે કરદો છતની મીજખાની,
પાણી મંગાવી આધુ સેકે ચંલમ ભરાવી ગાંજની.

શ્રેકતા.

સોનાનો એક ઢબુ લીધો,
ચલમની વચમાં મુકી દીધો,
ગાંજો બનાવી તનદાએ પીધો.

રાખ ચલમની આપી મેઠને સાધુ સદાવ્રતમાં આપ્યા,
લખમીબાઇએ લટકો કીધો લોભીદાસને લલચાવ્યા.

૩

સોનું જોઈ પડ્યા મોહી સેઠ પડતાવા લાગા વારમવાર,
કયાં જાઉં કયા સોધુ સાધુને એવો કરે મન અતી વીચાર,
પછી સાધુને સોધવા સાર નીકળ્યા મેઠજી ધરની બાહાર,
જઈ ધરમસાજામાં ગુરના ચરણ ધર્યા થઈ દુખો અપાર.

શ્રેકતા.

ચાલો ગુરજી મારે ઘેરે,
તમને ન જાણુધા મે કોઈ પેરે,
કરો હવે મારાપર મેહરે.

અતી વીનંતી કરી કરગરી મેઠ સાધુઆને લાવ્યા,
લખમીબાઇએ લટકો કીધો લોભીદાસને લલચાવ્યા.

૪

લાલચમાં પડ્યા લોભીદાસજી સમજ્યા ગુરને સરજનહાર,
સુધબુધ બુલી ગયા સેઠ કરે સેવા સાધુની સાંજ સવાર,
પરસન થયા ગુરનાથ બેટા કયા મનમે તું કરતા હવે બીચાર,
મન ઈછા ફલ મગો મેરમે ભર તેરે ધરમે ભંડાર.

શ્રેકતા.

કહે સેઠ સમજો ગુર ગ્યાની,
મને અતી ઇચ્છા સોનાની,
આએશ કીધી ગુરએ રૂપાની,

ચાંદીકા સોના કર દુંગા એમ શેઠને સમજાવ્યા,
લખમીબાઇએ લટકો કીધો લોભીદાસને લલચાવ્યા.

૫

રોકડ નાણું માલને મીલકત વેચીને ચાંદી લીધી,
સરવે ચાંદી ભેગી કરીને સાધુને લાવી દીધી,
ભઠી ચડાવી કથીલની ચાંદીને પાશ્વ રાતે કીધી,
ચલમ ગાંજની પાઈ સેઠને માહા ડોગાએ બી પીધી.

પ્રેક્ષતા.

પછી મેઠને નીંદરા આવી,
ગયા ક્રીમયાગર બહુ ફાવી,
રાતો રાત ભાગા ભઠી ચોલાવી.

આવ્યા પોતાના દેશમા સાંધુ વેસ સન્તતા બદલાવ્યા,
લખમીબાઇએ લટકો કીધો લોભીદાસને લલચાવ્યા. ૬

ઉઠ્યા મુવારે લોભીદામજી ક્રીમયાગરને નહી જોયો,
અતી રૂદન કરી કહેવા લાગો ડોયો મે ડાપણુનો ડોહયો,
લોભ લાલચમા પડી જઈ મે માત્ર ગાંડનો મહુ ઝાચો,
કોઈદી આંધુ પીંધુ લીંધુ નહી દીંધુ ઝેમ કહીને રોયો.

પ્રેક્ષતા.

અતી લોભ પાપનું મુલછે,
પેલા જીવો પોતાની બુલછે,
જીવો કેરી માયાની હુલ છે.

દાદાભાઈ મનોરામ કહે કંઈ ભલા ભલાને ભરમાવ્યા,
લખમીબાઇએ લટકો કીધો લોભીદાસને લલચાવ્યા. ૭

—:0:—

વેગણા પાપડીના લગન**વાંચીને શહી થજો મંગલ****(રંગત ખડી)**

વહીવટીયા વેગણાભાઇ વરપોડે ચડી વરવા આવ્યા,
જમરૂપ જાજી જાનઘયા લઈ પાપડીને પરણી લવ્યા,
મરચાના માડવામા તોરણ કોથમીરના બંધાએ છે,
વરરાજ વેગણાભાઈ વચમા બેસી મલકાએ છે,
ચોરા ફરી પીઠી ચોરે મલી ચુવાર ફલી ગીત ગાએ છે,
કાકડીઓ કકલાટ કરી મલી પાન સોપારી ખાએ છે.

પ્રેક્ષતા

દોષી ડાહીમા વર ગજની,
પીતા પપ્પયો વરનો ગ્યાની,
સાસુ વરની શીંગ મેકરાની,

સસરાજી સાકરકોલાએ મંગલીક વાજ વજડાવ્યા,
જમરૂપ જાજી જાનઘયા લઈ પાપડીને પરણી લાવ્યા. ૧

પાપડી તરફથી ગીત ગાવાને આવી બાઇઓ મરવે ભાજી,
લુણી જરસ ચોરી પોષ ભોંષ પતરી યધ મનમા અતી રાજી,

કાંકણ નાલુ અલુ અંબાડો ખડુમડો પાલક પાણ,
માચો મોરસ સરસુ સુખો તાંદલજી ગોલની ગળા ઝાણ.

શ્રેકતા

ડાંભો જમને લાંબો બેડો,
તેને મનાવા મુલો પેડો,
સુરત મહુથી બેડો હેડો,

કાંદાભાઈ કરગરી પડી મહિ માજનયાને સમજાવ્યા,
જમરૂપ જાંબુ જનમયા લઈ પાપડીને પરણી લાવ્યા. ૨

મકરકનદે સરનાઈ વગાડી વરરાજને મણધારયા,
ચીમડાએ ચૌધડા વળડયા ગલકાએ ગાડા હંકારયા,
કનૈયાલા કારેલા વરના કાકા કામ કરે ધારયા,
ટાંબોટા કોથમીડા બટાટા વચમા ફરે માર્યા માર્યા,

શ્રેકતા

કેલાભિલા ચાલે મહુને
મલગમ શ્રી ફલ આલે મહુને,
ગાજર હાજર ભાલે મહુને,

ગીરીનદ્રીસ ગોંગાટ કરે બહુ તુરીયાએ તાસા ખડકાવ્યા,
જમરૂપ જાંબુ જનમયા લઈ પાપડીને પરણી લાવ્યા. ૩

પડોરા ઝોરા આવ્યા સાભે ખીલમડી મહુને ખેસાડે,
ચોધારી મોધરી ઝાંગરી ગાએ ગીત જુમો પાડે,
કારભારી કવડાખીચ કમરૂપ જતા આવતાને કાડે,
રતાલુ લાલભટ બનીને આવ્યા વર વહુને ઉભા આડે.

શ્રેકતા

ફરમખી ફેરા ચાર ફરાવે,
વર વહુને મંડપમા લાવે,
ભીંડા હુલકર ભણે છે ભાવે.

કારમદાએ કનસાર જમાડી પોસાક મહુને પેરાવ્યા,
જમરૂપ જાંબુ જનમયા લઈ પાપડી ને પરણી લાવ્યા. ૪

ડબ્બલ ખીચ ટીંડોરા વાલોર મુપેદ કોલા માંગે માન,
ચણા વટાણા નાણા વનતા જમાડે જુગતીથી મહિ જાન,
કાલી ફલાવર મગમક ચોરા આપે છે મોપારી પાન,
સાકર કોલા સેક મહુને નમી નમીને કરે વખાન.

પ્રેક્ષતા

પછી જન સરવેને વલાવી,
નાંરંગી માસખી આવી,
બીજીએ ઘેર લીધા વધાવી,

વરની મા દોઢીએ માહલમા પલંગ પ્યારના પથરાવ્યા,
જમરખ જાન્યુ જનનધયા લઈ પાપડીને પરણી લાવ્યા. ૫

વહુજી ગોરા વરજી ડારા તે વહુને વર ગમે નહી,
પાપડી ગોરી વેગણું કાઢે તેથી રંગે રમે નહી,
કોઈદી સાથે સુવેન ખેસે કોઈદી ભેગા જમે નહી,
પછી વેગણા ભાઈ કહે હવે તમે નહી કાં અમે નહી.

પ્રેક્ષતા

પાપડીને પીયર માકલાવી,
જઈ કુખી કેરીએ મનાવી,
કરી કુદનાએ સમજાવી,

આકુલમન દીલ પમંદ મેથી જઈ પાપડીને લઈ આવ્યા,
જમરખ જાન્યુ જનનધયા લઈ પાપડીને પરણી લાવ્યા. ૬

લાગા પછી હલી મલી રેહવા આલ્યો વહીવટીયો વેહેવાર,
રહ્યા પાપડી બાઈને મહીના હવે કહું તેનો વીસતાર,
દન પર દન સુકાવા લાગી પાપડી બાઈ નાજુક નાર,
માસ થયા સહિ પુરા જણ્યા પાપડી બાઈએ પુતર આર.

પ્રેક્ષતા

આવી પાપડી બાઈ ચકરમા,
પુત્ર જણી મરી ગઈ પલભરમા,
વાલભાઈ સુતા વાસરમાં,

સેવડા માલીટખીટે પાણીથી વાલભાઈને નવરાવ્યા,
જમરખ જાન્યુ જનનધયા લઈ પાપડી પરણી લાવ્યા. ૭

એજ વરસમા પાપડીનો ગમ કરી વેગણાભાઈ મર્યા,
વાલભાઈ સુકાઈ ગયા સહિ માત પીતાના કાજ કાર્યા,
એવા સાકભાજના પીવા કર્યા નામમે સગવે ધર્યા,
બાકી રહ્યા હોએ નામ સાકના કેળો ગુણી તમે ભેદ ભર્યા.

પ્રેક્ષતા

મારા કહેલા એક ન કેળો,
જીવાખ દાદાભાઈને દેળો,
નહી આવે તો છાના રહેળો,

મનીરામે કંઈ અનેક તરાના ખીયાલ બનાવી સમજાવ્યા,
જમ રૂપ જાત્રુ જનઘણા લઈ પાપડીને પરણી લાવ્યા.

૮

પાચ તત્વનો ઝગડો

(રંગત ખડી.)

અગ્ની પવન ધરતી અકાશ જલ પાંચો કરે ઝગડો ભારી,
કોણુ નાનો મોટો પાંચોમા દે જવાળ જોઈ હુશીયારી,
અગ્ની કહે હું રહું પાણીમા મારી માયા છે શારી,
ખીજ અગ્ની રહુ શુરજમાં મારા તેજની બલહારી,
તીજ અગ્ની રહું શરીરમા ચલાઉં કાયા અદકારી,
ચોથી અગ્ની રહું જગતમા ધરધરમા છાયાં મારી.

ચાલ

વલી ધુ'ધુ'કારમા મારી જોત ઝરે છે,
તે અધા ઘેરમા આપોઆપ બરે છે,

જીવણુ મરણુની હું છજિં શાથી મારેથી શકિ નર નારી,
કોણુ નાનો મોટો પાંચોમા દે જવાળ જોઈ હુશીયારી.

૧

ધુ'ધુ'કારમા વાયુ કહે છે જુઝ હું પવન ચલાજિં છું,
ખીજો પવન આ શાશ છે મારી ઘટઘટમા હું સમાઉં છું,
તીજો પવન ચાલે દુનીયામાં ગુણી તુને સમજાવું છું,
ઘડીમા પુરવ ઘડીમા પછંમ એવો નાય નચાગિં છું,

ચાલ

હું વચન ક્રીસ્તથી હારી ગયો એક દનમા,
નહી તો ધરતીને આભ ઉદાહુ છનમા,

મારે વગર સહ કાંમ રહે અટકી મારે પર સહ જાએ વારી,
કોણુ નાનો મોટો પાંચોમા દે જવાળ જોઈ હુશીયારી.

૨

ધરતી કહે છે મારા જેવો કોણુ કરે ખીજો સણુધાર,
વીધાયલ ઉધાયલ દ્રોણુ હેમાચલનો મુજપર ભાર,
કેલાશ પરવત ધોરીધારા શદશીવ રહે છે કે દાર.
અઢારશે ભરવનશપતી શકિ જીવજંત રહે છે શનશાર.

ચાલ

શકિ માટીથી ઉતપન થયા ને યાશે,
અંતે માટીમા શરવે મલીને જાશે,

માટીની મેહેમાં મોટી માટીની મલે અંતે ધયાશે,
કોણુ નાનો મોટો પાંચોમા દે જવાળ જોઈ હુશીયારી.

૩

આકાશ કહે છે શમ જો ભાધયો ચારો તમે મુરખ ખ્યારા,
મારા તન પર ખીલી રહીયા છે રવી ચંદ્ર નવ લખ તારા,
દલ વાદલ છે મારા ઉપર ધર્યા ધંદ્રએ નગારા,
શમજો ગુણી ગુણુવાન વલી છે શર્વંગ લોક ઉપર મારો.

ચાલ

બ્રમાએ મને બ્રમાંડ રચીને દીધુ,
વીશતુને કહીને મને હસુ કરી લીધુ,

પ્રથમ ધુની મહાન મારામા શું કહું ઝાઝુ વીશતારી.
કોણુ નાનો મોટો પાંચોમા દે જવાખ જોઉં હુશીયારી.

૪

પાંણી કહે હુ જગત રચી દઉં તે તમને પ્રકાશ કરે,
જીવજન્ત પખશી પંખેરે શઉના ઘટમા વાશ કરે,
પલમા મેધ થઇ લાગુ વરશવા અનવન ફૂલ ફલ ધાંસ કરે,
પલમા શઉપર કરે મહેર ને પલમા શઉનો નાશ કરે.

ચાલ

છે શા તો સાગર મારા મારી અતી માયા,
ગંગા જમનાનુ નીર કરે શુધ કાયા,

નદી નાલા તલાવ કુવા તર મારેથી કુલ કીયારી.
કોણુ નાનો મોટો પાંચોમા દે જવાખ જોઉં હુશીયારી.

૫

પાંચ તત્વનો રચ્યો છંદ કર્કાવંદ પ્રવંદ કરી કવીતાઇ,
છે શા શતરની વાત ગુણી જન શમજ શીખ કર ચતુરાઇ,
પાંચથી તું હું શઉ નારી નર થયા શમજ તજ મુરખાઇ,
ક્યું તવ મોટુ પાંચોમા પુછે ભેદ દાદાભાઇ.

ચાલ

પેલા તુ ધ્યાન શતગુરુ ચરણુનુ ધરજે,
પોંગલને ભણી તુ પછી શાહેરી કરજે,

મણીરામની વાંણી શુણી લે ગુણી ન કર તારી મારી,
કોણુ નાનો મોટો પાંચોમા દે જવાખ જોઉં હુશીઆયારી.

૬

—:૦:—

નાચેકા શદગુણો

(રંગત ખડી.)

ચંદ્રવદની ચીતચેર ચતુર લોચન ચંનચલ ચમકાવે છે,
છેલછખીલી છરછંદમા છાની વાતો શમજાવે છે,
રંગરંગીલી રશીકરપારી રૂપ રંભાનુ લજાવે છે,

મનમોહોહની મુરતમાધુરી મુનુશને મન ભાવે છે,
મુખ લખપણી શર્વ ગુણી શોભીત તન શાજ શબ્દે છે,
બ્રહ્મકુટીભાલ કપાલ લાલમન ભાન શરી પરમાવે છે,
ત્રીગુણેની નાજુક નખરારી નૈનની રાધેન ચલાવે છે,
છેલછપીલી છરછંદમા છાની વાતો શમળવે છે.

૧

શબ્દે શાલ શણધાર શરીરે શુદ્ધ પાન્ત શુભાવે છે,
દ્રગ અનન્નેન મુખ મજન વીખ ધર વેશ કેવલ લપટાવે છે,
કાંતકોટ કંનચુકી કરી ઉર કર કકણુ ઝલકાવે છે,
ચપક વરણી ચટક ચાંદણી ચપલા ચાલ બતાવે છે,
શુદ્ધ શબ્દની શુદ્ધ શબ્દની શુભ દ્રષ્ટી દરશાવે છે,
છેલછપીલી છરછંદમા છાની વાતો શમળવે છે.

૨

ચતુર શીરોમણી પકટ હરણી પાન્ત શબ્દ શભલાવે છે,
શીઘ કરણી શુદ્ધ શુભ આચરણી ધરણી ધરને ધુણાવે છે,
ભાવ ભાગતણી ભામની ભોલી ભગતનુ ભાન ભુલાવે છે,
તાણી તીખ્ખણમાં તપ તપશીયોને તુરત તબાવે છે,
શર્વગ શીખરણી શતવનંતી જલપર પાપાણુ તરાવે છે,
છેલછપીલી છરછંદમા છાની વાતો શમળવે છે.

૩

પતીવ્રતા પ્રેમંદા પ્રાણ પીઉપતીને પ્યાર જણાવે છે,
હરખ હંશણી હશ વીનોદથી પતીને અતી રાજાવે છે,
અદીક વીચાર આચાર શાર શુભ શબ્દે શતી શીખાવે છે,
અતી આનંદ આકાર અંદ છંદ દાદાભાલ બનાવે છે,
મણીરામ નીરમલી નાયેકા પીંગલથી પરખાવે છે,
છેલછપીલી છરછંદમા છાની વાતો શમળવે છે.

૪

રંગત મેરી જનન ઝડકી

સ્ત્રી ચરીત્ર

ત્રીકમ પ્રધાનનો ખ્યાલ

રંગત મેરી જનનની ઝડકી.

બેઠામાન છે ઘર નારી૦ ઘર નારી યા પર નારી (મારી જન)
 નારી બેશે જો ધણીને પાશ,
 પોતાનું માથું કાપી૦ શતી થાએ ધણીને આપી૦
 તોખી ન કરો વીશવાશ*
 એક કહ્યું હરકની કહાની૦ તમે શમજો કાન દઈ ગીયાની૦ (મારી જન)
 રજા હતો એક ગુણવાન૦
 કોઈ શાધુ પરશન થઈને૦ ગયો અમરત કુંપી દઈને૦
 રાજાએ લીધું વરદાન*
 એની પરીખશા લેવી જોઈએ૦ કોઈને વાત ન કેવી જોઈએ૦ (મારી જન)
 ખીડું રાખીયું શમાને દરમ્યાન,
 કોની બહરી એવી શતી, માથું આપે કહે જો પતી૦
 મને જોવાનું છે અરમાન*

બેનમાઈ

કરે રાજા ચતુરાઈ૦ ખીડું રાખ્યું શંભા માઈ૦
 રાજા બોલ્યો નહી કાંઈ૦ ખીડું લે છે પરધાનજી,
 ત્રીકમ પરધાનનું છે નામ૦ ખીડું લઈ કીધી શલામ૦
 રાજા તમારો શુભામ૦ ધણો હું નદાનજી.

આલ છોટી

કહે ત્રીકમ રાજા દાશીને બોલાવો,
 દાશીને કહો તમે ત્રીકમને ઘરે જાવો,
 મારી નારીનું માથું તમે મગાવો,
 દાશીને કહો તમે જલદી લઈને આવો.

દાહરે

રાજા દાશીને કહે તુ જલદી થા તઘવાર,
રમાલ ચાલી હાત લે વલી ખીજે હાત તલવાર.

રોર

રાજા દાશીને કહે તુ જા ત્રીકંમને ધરે,
તેને જામને કહે કે માથુ માગીયું છે તારા વરે,
માથુ લઇને આવજે કાપે પોતાને કરે,
કચેરીમા આવજે તાંધી જો તુ પાછી ફરે,

લઇ આગંન્યા દાશી ચાલીં જાં ત્રીકંમની ઘરવાલી (મારી જાન)
માંગે માથુ ધણી તમારો ખાશ,
પોતાનુ માથુ કાપીં શતી થાએ ધણીને આપીં
તોખી ન કરો વીશવાશ*

૧

શજીને શાજશહુશોલેં હીચકતી નાર લીંદોલેં (મારી જાન)
દાશીના શમજી શત વચન,
તમારી તરવાર લાવોં માફ માથુ કાપી જાવોં
બોલી તે કહણુ કરી મન*
તરવાર નારીએ લીધીં પછી ઘાત પોતાની કીધી (મારી જાન)
કાપી માથુ પાડીયુ નીચે તન,
દાશી માથુ લઇનેં દીધુ કચેરીમાં જઇનેં
જોઇ ખુશી થયો રાજન*

ખેનમાઈ

ખુશી થયા રાજા જાનં કહે ત્રીકંમને ધન ધનં
તારા થયા શુભ લગન, શતી છે તારી નારજીં
પાલે શતીનો ધરંમં બહુ રામે છે ભરમં
તારી રાખી છે શરંમં હવેંયા તયારજી*

ચાલ છોટી

શમજીને વાત ત્રીકંમ મન હરખાએ છે,
રાજા ત્રીકંમને લઇ ઘેર જાએ છે,
શરજીવન નાર ફરી અમરતથી થાએ છે,
જોઇ રાજાને તે નારી શરમાએ છે.

દાહરે

શરમાઈ જોઇ સજાનેં નારી કાહાડી ઉભી લાજ,
માંગ માંગ રાજા કહે હું ખુશી થયો છું આજ.

શેર

નારી રાજને કહે એક શપત્તું જોડું મેં ખરું,
કેમ કરી જીવતી રહું જો મારે હાતે હું મરું,
કેમ હું જીવતી થઈ તેની ચીન્તા હું મનમાં ધરું,
પેલે મને સમજાવો રાજ પછી મુખ થકી એચરું.

રાજએ કુપી દેખાડીં અમરતથી તને ઉઠાડીં (મારી જાન)
શાધુ દઈ ગયો મને વનવાસ,
પોતાનું માથું કાપીં શતી થાએ ધણીને આપીં
તોખી ન કરો વીશવાસ*

૨

પછી મુખથી નારી બોલીં ખુબ વાત વીચારી બોલી (મારી જાન)
પેલા આલો મને વચન,
પછી આપો જે હું માંગું તેતો નથી તમથી આધું
તીયારે વચન આપે રાજન.
વચન રાજએ દીધું પછી નારીએ મુખથી કીધું (મારી જાન)
જેથી કીધું ઉભું મારું તન,
તેતો ઈમરત કુપી જોઈએં જાણી વાત ન હોએ કોઈએં
તીચારે થાએ ખુશી માર મન*

બેનમાઈ

જો રાજજી ન દેવાએં તો તો વચન તાર જાએં
જગમા અપ કીરતી થાએ. નહી રેશે ભારજી,
નહી કેમ કરી કેલવાએં પછી કુપી આપે રાએં
નારી મનમા દરખાએં વણી વારવારજી*

ચાલ છોટી

રાજએ પછી તે ઈમરત કુપી દીધી,
ખુશી થઈ થઈ ત્રીકંમની નારીએ લીધી,
રાજએ પછી ધરની રાહ પકડી શીધી,
વચન પાલી નારીની આશ પુર કીધી

દાહરે

તે દાહાડેથી ત્રીકંમ બહુ કરતો તેને પીયાર,
પછી નારીએ શું કર્યું તેનો આગલ કહુ વીશતાર.

શેર

એક તાલાડે નારી ગઈ નદી ઉપર નીરધારજી,
તીયાં એક આવો રહે નદીને પેહલે પારજી,
નદી વટાવીને ગઈ આવાકને તે નારજી,
તેને જોઈને આવો થયો મનમા ખુશી એક શારજી,

આવાએ આવી તાલીં નારીએ જોયો નીલાલી (મારી જન)
લાગા પછી કરવા રંગ વીલાશ*
પોતાનુ માથુ કાપીં શતી થાએ ધણીને આવીં
તોખી ન કરે વીશવાશ*

૩

પછી નારી કહે આવાને. તું હવડે દે જવાનેં (મારી જન)
આવીશ જીઆર વાગે રાતના બાર*
પછી આવીશ તારીકનેં મોજ કરશુ નચીન બનેં
પછી જઈશ વાગે ચાર*
આવાને વચન તે આલીં નારી પોતે ધર ચાલીં (મારી જન)
જઈ કીધી રશોઈ તઈયાર*
રાત થઈ ત્રીકંમ આંચોં તેને જમાડી શુવરાંચોં
પછી હુઠી તે ચંચલ નાર*

બેનમાઈ

જ્યારે વાગીયા રાતના બારં નારી જોયે વારંવારં
શજી શોલે તે શણધારં નાર થઈ તઈયારજી,
હાથમા લઈ તરવારં કાપ્યું માથુ એક શારં
કીધો ત્રીકમને દારં વહે બોહીની ધારજી.

ચાલ છાટી

માથુ કાપી લટકાંચું દોરી ધાત્રી,
નીચે રાખી પાંણીની ભરીને ચાલી,
નાગ ખુશી અતી થઈને આવાકને ચાલી,
આવાની મહડામા આવી નાર નખરાલી.

દાહેરો

આવી કરી રશોઈ કરી જગ્યા પછી બેઉજન,
મોજમજાની બાજી રમવા બેઠા ખુશી કરી મન.

શેર

બાવા કહે શુન પીવાડી મેરી મૈય હુવા તેરા ચારજ,
તેરે ઉપર જનન મેરી શદકે હાએ શો બારજ,
એમ કંતા કરતા જ્યારે વાગા રાતના ચારજ,
લઈ આગન્યા બાવાની ધરમા આવી ચંનચલ નારજ.

પછી માથુ તનથી બેલ્યું સુખમા જરા અમરત મેલ્યું (મારી જનન.)
શજીવન કીધી મુવેલી લાશ*
પોતાનુ માથુ કાપીં શતી થાએ ઘણીને આપીં
તોખી ન કરે વીશવાશ* ૪

એમ રોજ રોજ કરતીથીં કોઇની ખીક નહી ધરતીથીં (મારી જનન)
લોહી વહીવહીને શુકાયું તન*
તોખી ભોલો ત્રીકંમ ઘણીં શમજીયો શતી નાર ઘણીં
રાખતો હતો બહુ મન*
ત્રીકંમનુ મોતું જોઇં શમજવા નહીં બિદ કોઇં (મારી જનન)
એક દાહાડે પુછે રાજન*
તને દ્ર કાંઇ થયું કેમ તન શુકી ગયું જુરે છે તુ દનપર દન*

જેનમાઈ

ત્રીકંમ કહે મને શુખં નારી જોઇને ભાંગુ ભુખં
મને કાંઇ નથી દુખં શુખી હું શદ રહુ છઉ*
નથી રાખતો વીજોગં મને નથી કાંઇ શોગં
મને કાંઇ નથી રોગં હુંતો ખર કહું છઉ*

ચાલ છોટી

કહે રાજ ત્રીકંમ કેટલો તને શમજાઈ,
કાંઇ દુખ હોએ તો વધદોને બોલાડુ,
તેની પાછે તારી દવાદર કરાઈ.
તારે શરૂ મારો માલ ખજાનો લુટાઈ.

દાહેરો.

ત્રીકંમ રાજ એને કહે નથી દુખ મારાતનમાંએ,
શુ કરવા બોલુ કહું તમારા આગલ રાએ.

શેર

રાજ ત્રીકંમને કહે શું ચીંતા મનની માએ છે.
શુ કારન થી આ તાર નીત તન શુકાએ છે.

ત્રીકંમ નથી કાંઈ માનતો આખર પોતે ઘેર જાએ છે,
રાજા કહે જોડિતો ખરો ત્રીકંમને ઘેર શું થાએ છે.

રાજા ત્રીકંમના ધરમા પેઠો જઈ મેડા ઉપર મેડો (મારી જાન)
કરવા લાગેા ખુબ તપાશ*
પોતાનું માથુ કાપીં શતી થાએ ધણીને આપીં
તોખી ન કરો વીશવાશ* ૫

શુવરાબ્ધે ત્રીકંમને જમાડીં અરંધી રાતે તલવાર કાડી (મારી જાન)
ત્રીકંમની ગરદન પર મારી*
માથુ કાપી લીધું ઉપર લટકાવી દીધું
નીએ રાખી જલથારી*
લોહી માથામાથી ચુવેછે રાજા નજરોથી જુવે છે (મારી જાન)
રાજાએ વાત તાં વીચારી*
આ છે ત્રીકંમ દુખં બીજું શરવે તેને શુખં
જેથી શુકે છે દેહેશારી*

બેનમાઈ

નથી ખાતી કેનો ડરં શજ્જશાજ તન ઉપરં
ચાલી નદી પર શુંદરં રાજા પાછલ જાએ છે*
મધરાતે ચાલી નારં વચમા વાધ બેઠો શારં
કાધો વાધનેખી ઠારં તાંથી છુટી થાએ છે*

ચાલ છોટી

રાતની નદીની ચડી હતી બહુ ભરતી,
ગંધ તરીને પેલે પાર વાર નથી કરતી,
અજગરને જોયો તોખી જરા નથી ડરતી,
તેનેખી મારીને છુટી કાધી ધરતી.

દાહરો

નારીની હીમત જોઈ રાજા કહે મનમાંએ,
બે ખુન નારે ક્યાં તોપણ તે આગલ જાએ.

શેર

મહડી પાછે આવી તીઆરે પુરી થઈ તેની ધારણા,
લાડથી બોલી ઉઘાડો બાવાજી બારણા,
બાવા કહે તુ કોન હાએ આઈ તુ ઈંહા કીશ કારણા,
ઉભી દારી તારી છેઉ બાવા મારા શોહામણા.

ઉઘાડીયું દુવાર ધરમા આવી નારીં બાવાકહે આ મેરી પેયારી (મેરી જન)
 તેરે બીન મેરા જી હઝમે ઉદાશ*
 પોતાનુ માથુ કાપીં શતી થાએ ધણીને આપીં
 તોખી ન કરે વીશવાશ* ૬

રાજાએ ચરયા જોઇં બીજી જાણે નહીં કોઇં (મારી જન)
 રાજાને આંધુ આંખમા ઝેર*
 પણ જો કાંઈ ચરયા કરેં તો તે નારને હાથે મરેં
 તેથી આવ્યો પોતાને ઘેર*
 બાવાને ખુશી કરીનેં નારી આવી પાછી ફરીનેં (મારી જન)
 લાગીતી તેને તીયાતો અંધેર*
 માટે જલદી અમરત લખેં કાવો જીવતો અમરત દહનેં
 એવો ભોલા ધણીનુ અંધેર*

બેનમાઈ

ગામ રાત થઇ શવારં બને ઉડીયા નર નારં
 ફરી રશોઇ તયારં જમ્યા બને શાતજ*
 પછી ગયો રાજદુવારં એકો કચેરીમોજરં
 જોઇ ત્રીકંમના દીધારં રાજા પુછે વાતજ*

ચાલ છોટી.

અરે ત્રીકંમ તાર માહોડુ ગયુ-કેમ શુકી,
 તારી નારી જાએ છે ધરમાં તુને મુકી,
 માથુ કાપવાથી તાર તે નહીં ચુકી,
 તારી નાર ફક્ત છે તારા લોહીની ભુખી.

દાહરો.

ત્રીકંમ રાજાને કહે મારી નારી શતી પ્રમાણ,
 માથુ આપ્યું તું મુજ થકી તે તંમથી નહીં અજાણ.

શેર.

રાજા કહે મે ચરયા જોઇ નજરે શઉ નીરધારજ,
 માથુ કાપી તાર ગઇ નદીને પેહેલે પારજ,
 પાછલથી હું ચાલતો તો આગલ તારી નારજ,
 જોઉ છઉ તો આવો તેનો દીડો મે એક ચારજ,

શઉ ચરયા જોઇને આવ્યોં મારા મનમા ખાતરી લાવ્યોં (મારી જન)
 જેથી શુકાએ તાર તન માશ*

પોતાનુ માથુ કાપીં શતી થાએ ધણીને આપીં
તોખી ન કરે વીશવાશ*

૭

ત્રીકંમ કહે ન જાણુ છાનું મને દેખાડતો માનું (મારી જન)
રાજા કહે ત્રીકંમનેજી*
તમે જલદી ઘેર જાઓ કાંઈ રાખીયુ હોએ તે ખાજો
શુજો મારી દંમનેજી*
હું આવીશ તને જગાડીશં શકુ ચગચા પછી દેખાડીશં (મારી જન)
ખાતરી આવશે તમનેજી*
ત્રીકંમ આવ્યો જલદી ઘેરં છુપેયો રાખ્યો મનમે કેરં
કહે ખાવાદો અમનેજી*

બેનમાઈ

ત્રીકંમ જમી કરીં શુતો આંખ હુંધ ભરીં
રાજા આવ્યો ત્રીયા ફરીં એકો મેડાની ઉપર*
થા તે અરધી રાતં લઈ તરવાર લાતં
કરી ત્રીકંમની ઘાતં ચાલી નદીપર શુંદ*

ચાલ છોટી.

પાછલથી રાજા ત્રીકંમને જીવતો કરીને,
ગયા અનેજણા પાછલ નારીને ફરીને,
ગઈ નદીમાથી નારી તેતો તરીને,
પોચી મહડીમા ખાવાની હીંમત ધરીને.

દાહેરો.

તેને જોઈ આવો કહે કેક મતની દેર લગામ,
તેરે ઘર તુ પીછી જા નહીં રખતા આશનાઈ.

શેર

પગે લાગુ ખાવા તારા મારીપર તું રીશ ધર,
તારી પાશે આવી હું જીવારે તે શુતો મારો વર,
પગની દાશી છડ હું તારી જોએ તે તુ દંડ કર,
વાત નરમી શમજને ખાવાનુ પગલ્યું છે જીગર.

તેરે પાશ એ પાતી રખાનાં તુને હાતશે મુજકોન લલાનાં (મા. જા.)
શીરશે તુ નહીં હોવે બદમાશ*
પોતાનુ માથુ કાપીં શતી થાએ ધણીને આપીં
તોખી ન કરે વીશવાશ*

૮

જોયે ત્રીકંમ જેમ જેમ ચર્યા૦ તેમ લાગે તનમા મર્યા૦(મા.જા.)
 જાએ તેને કતલ તે કરવાને*
 તેને જોઈને કહે રાજ૦ તમે ગરમ ન થાવો ઝાજ૦
 ત્રીકંમ લાગો ડરવાને*
 એ નારી ખુની ધણી છે૦ ગણશે નહીં કે મારો ધણીછે૦(મારી જાન)
 જાએ છે કાંઈ તું મરવાને*
 એ શું કરશે તે જોઈએ૦ જાણી વાત નથી કોઈએ૦
 કહી લાગો ધરવાને*

બેનમાઈ

આવા કહે પાની લા૦ તેરે હાતશે નહલા૦
 મેરા તન કર શક્ત૦ શુલા ખાટકી ઉપર*
 પછી પાંણી લાવી નાર૦ જેથી નવરાઓ પાર૦
 ઉચકાવો આવાનો ભાર૦ ત્રીકંમ જોએ છે નજર*

ચાલ છોટી

આવાને ઉચકી નાખ્યો ખાટની ઉપર,
 પછી આવાકને કરજોડી ઉભી શુંદર,
 કહે રાજ ત્રીકંમ હવે હાંધી પાછો ફર,
 જેવો હતો તેવો તને કરી રાખુ તારે ઘર.

દાહેરો

રાજજી તો આઠ્યા ત્રીકંમને લઈ શાત,
 રાજ ત્રીકંમને કહે તું નહીં કરતો કાંઈ વાત.

શેર

કુચેરીમા આવજો જુઆરે થાએ શવારજી,
 પછી જેવો હતો ત્રીકંમ એવો ફરી કર્યો ઠારજી,
 જુઆરે વાગા રાતના ચાર તીયારે ઘરમાં આવી નારજી,
 અમરત દહ શણવન કીધો બોલો તેનો ભરથારજી.

ત્રીકંમને જીવતો કરીને૦ પછી શુતી નાર ફરીને૦ (મારી જાન૦)
 ત્રીકંમ હવે શુતો થઈને નીરાશ*
 પોતાનું માથું કાપી૦ શતી થાએ ધણીને આપી૦
 તોખી ન કરો વીશવાશ*

૯

ગઈ રાત શવાર થઈ જુઆરે૦ ત્રીકંમ આઠ્યા રાજાકને તીયારે૦(મા જા)
 રાજ કહે ધીર ધરીએ*

તું નહીં થા દીલગીરઁ આલ નદીને તીરઁ બાવાને કતલ કરીએ*
 ગઆ નદીને પેલે પારેઁ કીધો બાવાને ઠારેઁ (મારી જાન)
 ત્રીકંમ કહે ઘેર ગંભી કરીએ*
 રાજા કહે હમણાં નહીંઈઁ અંતે કામ પડશે કહીઈઁ
 પછી હરગીજ નહીં ડરીએ*

બેનમાઈ

માટે તુ ધરમા જાઁ કાંઈ રાંધીયુ હોય તે ખાઁ
 મખથી બોલતો ન જરાઁ શુજે આંખ હાંધ બરી*
 ત્રીકમ આગ્યો ધરની માંએઁ કહે જ મો મારે રાએઁ
 જમી ત્રીકંમ છુતો થાએઁ શુતો લાંબ વશ કરી*

આલ છોટી

જલદી શુતો ત્રીકંમ ખુશી થઇ નારી,
 તલવાર લઈ નાખ્યો ત્રીકંમને મારી,
 ગઈ મહડીમા બાવાકને થઈ અધીયારી.
 જોએ છે તો બાવો પડ્યો શુતેલો ભારી.

દાહેરો

હું મારા બાવાજી તુ હું જલદી આવી આજ,
 શું કરવા મીશાયા તમે મારા શરના શરતાજ.

શેર

બોમ મારી મારીને પછી દીવો કીધો શારજી,
 જોયછે તો બાવો મુવેલો પડાયો નીરધારજી,
 કેને માર્યો બાવા તુને બોલ તુ એક વારજી,
 તારે કારન આવતીતી મારી હું ભરથારજી,

તારા ખુતીને મારીશ જાણીઁ એમ કહીને છોડીયુ પાંણી (મા જા.)
 બંદ થયા બાવાના શાશ*
 પોતાનુ માથુ કાપીઁ શતી થાએ ધણીને આપીઁ
 તોખી ન કરો વીશવાશ*

૧૦

બાવાને પછી દુનાવીઁ નારી રડતી ઘેર આવીઁ (મારી જાન)
 જઈ કીધો ત્રીકંમને કીધો શજવન*
 પછી મર્ધ વીતી રાતઁ જ્યારે થઇ છે પરભાતઁ
 ત્રીકંમ હાંધ્યો કહણ કરી મન*
 તે મનમાં કરોધ બહુ લાગ્યોઁ રાજાને પાશે આગ્યો (મારી જાન)
 તેને જોઈને કહેછે રાજાન*

તુ જલદી ઘેર જાજે બાવાના ફેલ કરજે
મુખથી નહી કહેતો વચન*

બેનમાઈ

ત્રીકંમ ધરમા આવી બુધ ફેલ બતાવી
હુ પાણી રખાવી બેઠો નાહાવાને ત્રીકંમ*
કહે આંગ માડ ચોલ તન પાણી માહીશલ
શમજી નારી આવા બોલ બાધો મનમા ધણો ગંમ*

ચાલ છોટી

કોઈ દાહાડે નહીં ને આજ એક કેમ બોલો,
તમારે હાતેથી તમારે એ તન ચોલો,
માડ મન નહી તમે દુખ દગીયામાં રોલો,
શું છે એ મનની વાત મારી કને બોલો.

દાહરે

મને તુ નહવરાવી કરી મેલ પલંગ ઉપર,
કેમ ઉચકુ તમને પતી મારી નાની છે ઉમર.

શેર

ત્રીકંમ કહે આગનો તે કેમ ઉચક્યો ભારજી,
અશ એટલુ શાંભલતા લીધી નારીએ તલવારજી,
મારા વાહાલાને તેં માયાં વેરી તું ભરથારજી,
બુન લજીં મારા વાહાલાનુ હમણા કહું તને ઠારજી,

એટલુ કહીને ઘાત કરે છે રાજા આવી હાત ધરે છે (મા. જી)
રાજા કહે તુ છે રાડ બદમાશ*
પોતાનુ માયુ કાપી શતી થાએ ધણીને આપી
તોખી ન કરો વીશવાશ*

૧૧

રાજા કહે શતી તુ નારી હવે થઈ ખાતરી મારી (મારી જાન)
જેયુ મે શતીપણુ તાર*
બોલો તારો ભરથાર હમણા કરતે તેને ઠાર*
પછી શું રેતે પણ માર*
ત્રીકંમ કહે રાજા શુંલો વાતે આ નાર ધણી કમજાતે (મા. જી.)
મારવું એને ધણું શાર*
રાજા કહે એછે મીથ્યા નહી કરવી સ્ત્રી હત્યા
તેથી શયુર કર તું વાર*

બેનમાઈ

એના કાપો બને કાન ચોટલો નાકખી નીધાન
એને કરી બુધ હેરાન કાહાડો ગાંમની બાહર*

બેશાડી ગધેડાપરં ચરચા થઇ ધરોધરં
પડી શેહેરમા ખખરં જોવા આવ્યા નારીનરં*

ચાલ છોટી

કહે દાદાભાઈ તંમે વાતોપર ચીત ધરજો,
ભુલેથી એવી નારીનો શંગ નહીં કરજો,
એવી નારી હોએ તો ઝેર ખાઈ મરજો,
નહીંતો દુનીયામા વાંઘા થઇને ફરજો.

દાહરો

ધશત્રી ચરીત્ર ખુબ કરી હજે પતીને નાર,
ભોલા પતી જીવ ખોયે છે રાખીને ઇતખાર.

શેર

શેઠ શાપુરજી કહે પુરો થયો હવે છંદજી,
છંદ ખરજેજી કહે કડી કાપીઆ બંદજી,
નશરવાંનજી નવરોજી કયે કાવજી થઈ આનંદજી,
આંદરજી રાંમચંદ્રને કહે શમરો હરી હરચંદજી.

મનીરાંમ કહે શમજ નરં નારીનો ભરોશો નહીં કરં (મારી જન)
જોઇએ તો કરજો તંમે અજમાશ*
પોતાનું માયુ કાપીં શતી યાએ ધણીને આપીં
તોખી ન કરો વીશવાશ*

૧૨

રંગત મારીજનન સાધી

બે દોશદારનો પ્રેમ પ્રીતનો દાખલો

રંગત મારીજનનની સાધી.

દોશતી દુનીયાંમા શક કોઈ કરવા જાણે,
મારીજન=નીભાવે કોઈ પુરુશ ગુનવાન.
દોશતીને કારણે ખોયો ચારોએ પોતાનો જન,
માયાની મયાલુ મોહોત્પત મનમોહની છે.
મારીજન=કાન દઈ શમજો કહુ ગીયાની,

શી રીતે એક દોશ દોશતીની રે કદર જાતી,
કોઇ એક શેહેરમા હતા ખેડ દોશદારે,
મારીજનન=એક દીલના ખેડ દીલજાગી,
એક ખીજાને જોયા વગર કોઇ પીએ નહીં પાની.

ચાલ

એક રજપુત ખીજો શાવકારનો તનજી,
ખેડનું બચપનથી લાગીયું તુ મનજી,
કરે મોજમજા કરે શાયે રાતો દનજી,
કરે એક ખીજાપર અરણ્ય તન મન ધનજી,

મારીજનન=પછી શું થયું તે કહું બચાન,
દોશતીને કારણે ખોયો આરોએ પોતાનો જાન.

૧

એક દાહડે શેહેરમા નીકળ્યા ખને કરવા,
મારીજનન=મેહેલ રજપુતનો દોડા ભારી,
શાભા અપરંખપાર મેહેલની ખુલી હતી ખારી,
તે ખારીમા એક ખીજો સંદ્રમા દોડા,
મારીજનન=હતી તે રજપુતની નારી,
તેને જોઇને શાવકારે એક દીલથી હાએ મારી.

ચાલ

ચેરાનો ઉતરયો રંગ પડીયો ખીશઆનો,
તે નારીને જોઇ દીલથી યયો દીવાનો,
થઇ વીયાકુલ હોમા તીયાજ તે છાનોમાનો,
જેમ દીપક જોઇને બલી જાએ પરવાનો.

મારીજનન=તેમ તે બલવા લાગો જીવાન,
દોશતીને કારણે ખોયો આરોએ પોતાનો જાન

૨

રજપુત ઝટ સમજયો જોઇ રંગ ચેહેરાનો,
મારીજનન=હોમા કેમ ધિહાંજ ભાઇ મારા,
સુ કારણથી તમારા કરમાયા ખેડ રૂખસારા,
એવી સું ચીંતા થઇ મને કહો ભાઇ,
મારીજનન=તમે મને પ્રાણથી છો પ્યારા,
જાઉ છવથી તોખી ફરનહી હુકમથી હું તારા.

ચાલ

કહે શાવકાર ભાઇ વાત સમજ તું મારી,
આ નારીએ મારી મારા દીલમા કટારી,
એતા જખમથી સુરત થઇ ગઇ મારી કારી,
હું નથી જાણતો હસે તે કોની પ્યારી.

મારીજનન=એને મલવાનો મને અરમાન,
દોસ્તાને કારણે જાયો આરોએ પોતાનો જન

૩

બની મુકે તારાથી તો મને તેને મેલવ,
મારીજનન=પુરણ હોએ તારી મુજપર મહેર,
તુ જો મને નહી મેલવમે તો મરીમ હું ખાધ ઝેર,
રજપુત મન કહે મારેથી દોસ નથી વાકેફ,
મારીજનન=મેલવુ એને હવે બસખેર,
એક બાજુ ખેસાડી દોસને આવ્યો પોતાને ઘેર.

ચાલ

તે આવીને કહે માંબલ પ્રીય પ્યારી,
તુ ખરીજ હોએ મારી જો પ્યારી નારી,
તો આજની રાત બસ રાખજે મરજી મારી,
મારા દોસની કર તું દીલથી તામેદારી,

મારીજનન=કરજે આજની રાત મીજબાન,
દોસ્તાને કારણે જાયો આરોએ પોતાનો જન.

૪

મારો દોસ નહી જણે કે મારી તુ નારી,
મારીજનન=એવી કોઈ તજવીજ તું કરજી,
જરા દુખ નહી દેતી રાખજે એની મુઠિ મરજી,
એની મરજી માફક બધા કામ તુ કરજે,
મારીજનન=મમજીને પોતાનો વરજી
કરજે મારેથી સેવા વધારે એનો સુંદરજી.

ચાલ

નારીએ માન્યું જે કંઈ કહ્યું પ્રાણતાપે,
કહે નારી તમારી અગીયા ચડાવી માથે,
હસ્તીનો અરધો જીવ સ્વામીની સાથે,
હું જઈશ સ્વર્ગે જો મરીશ તમારે હાથે,

મારીજનન=ભલામણ દહને ગયો દીલજનન,
દોસ્તાને કારણે જાયો આરોએ પોતાનો જન

૫

તે આવી દોસ દોસદારને કહેવા લાગો,
મારીજનન=તમારે આવ્યો કરીને કાજ,
ખેલાશક તમે આખી રાત જઈ કરો મનગમતું રાજ,
મમજીને દોસનો આભાર માનવા લાગો,
મારીજનન=તમે છો મારા મરના તાજ,
જીવતદાન મને આપીને બસ ઉગારી લીધો આજ.

ચાલ

લઇ રજ દોઝની ગયો તે માલા હુપર,
જોતાને વાર મનમુખ આવી તે સુંદર,
હુતેથી ઝાલ્યો નારીએ તેનો કર,
કહે ભલે આવ્યા તમે મારા મરના છતર,

મારીજન=મેઝાડયો દહને આદરમાન,
દોઝતીને કારણે જાયો ચારોએ પોતાનો જન.

૬

અતી આદરમાન જોઇ મેઠ ઘણા હરખાશે.
મારીજન=યયો તે મનમા અતી રાજી,
ગઇ ગમી પેહેલેતી મનમા ખુશી થઇ તાજી,
દાસીને પાન મોપારી માફતી લેવા,
મારીજન=પછી કાઢી ચેમર આજી,
મેઠ કહે પ્યારી પાણી પા મને લાગી તરમ ઝાજી,

ચાલ

પાણી લેવા તે ગઇ ખોલીને અંદર,
એટલામા મેઠની નજર પડી ખુશીપર,
રાંચુ તું દોઝનું મંદીલ એક વલી ખજર,
તે મમજયો રખે મારા દોઝનું નાહોએ ધર,

મારીજન=હીને જોયું ધરીને ધ્યાન,
દોઝતીને કારણે જાયો ચારોએ પોતાનો જન

૭

એટલામા નારી પાણી લઇને આવી,
મારીજન=રીટી જોઇ આગલીએ નીરધાર,
મારા દોઝનું છે આ ધર એવા નાશએ ક્યો વીચાર,
નારીને માફતી તેડવાને દાસીને,
મારીજન=હુકમ માનીને ગઇ તે નાર,
એકાંત વામ જોઈને સેડે બંધ કીધા ધરના દુવાર.

ચાલ

છાબાઝ દોઝ તારા દીલને ધન તારી માને,
મારા દીલને માર તે મોખુ તાર મકાને,
હું કુડ કપટી આવ્યો કુડ કરમ કરવાને,
મને માફ કરજે હુ તદન હતા અનજનને,

મારીજન=દોઝ તાર મુલું કેમ આમાન,
દોઝતીને કારણે જાયો ચારોએ પોતાનો જન.

૮

પેહલેથી ખીના લખી સહ કામલમા,
 મારીજનન=મુકી માથા નીચે નીરધાર,
 અમ્મે મારા પાપી જીવ પડો સોમો તુજપર શીટકાર,
 કાફ મોહકુ મારા દોસને કેમ દેખાકુ,
 મારીજનન=છે મારા જીવતરપર વીકકાર,
 હવે દોસ કયામતમા મલીસું પાછા બેઠુ દોસદાર.

ચાલ

એટલુ કહીને એક કટાર પેટમા મારી,
 પોતાને હાથે કીધી તનગી ખ્વારી
 એટલામા પાછલે દુવારથી આવી નારી,
 જોઇ નારીએ મનમા વાત વીચારી.

મારીજનન=આવસે તોહમત અંતગીધાન,
 દોસતીને કારણે જાયો ચારેએ પોતાનો જનન.

૯

મારા પતીનો છે આ દોસ ખાસ તનમનનો,
 મારીજનન=મુવલો કદી તે જોમે,
 શક લાવી મારાપર વલી પોતાનો જીવ જામે,
 મોટે હુંખી મારે હાથે મરીને જાઉ,
 મારીજનન=પછી પતી મારે લોહા ધામે,
 લઇ કટારી મારી જાયો ઝટ જીવનેગીરદોમે.

ચાલ

એટલામા પાછલે દુવારથી આવી દાસી,
 આવીને લાસ બેઠુતી તેને તપાસી,
 આવે આલ મારાપર વાત એ મનમા વમાસી,
 પછી પોતાને હાથે લીધી ગલામા કાંસી,

મારીજનન=દાસીએ કીધી જીવતી હાન,
 દોસતીને કારણે જાયો ચારેએ પોતાનો જનન.

૧૦

પછી ઘણી વારે રજપુતખી આવ્યો ધરમા,
 મારીજનન=જોઇ તનોની મુવેલી લાસ,
 હાએ વાએ કરવા લાગો બેસીને દોસતી પાસ.
 પીએ ખાલખાલ માયાના છાતી કુટે,
 મારીજનન=દોસતે તોડી મારી આસ,
 હું નહીં જાણુતો હતો કે નારી એવી હમે બદમાસ.

ચાલ

સુ કારણ દોસ તુને રાંડે નાખ્યો મારી,
 એવું જાણુતે તો સાથે આવતે તારી,

એવું સુંદુખ મારા દોસે દીધું ભારી,
એવી કેમ કસાઈ નીકલી આરે તું નારી,

મારીજન=સંડ કેમ થઈ રે તું બેમાન,
દોસતીને કારણે આયો આરોએ પોતાનો જન,

૧૧

લઈ માથું દોસનું મેલ્યું પોતાને આણે,
મારીજન=તો કાગલ લાગો એક તેને હાત,
વાંચી ખીના સહ જાણી લખીથી પેહેલેથી મહ વાત,
નથી વાંક કાંઈ નારીનો નથી દાસીનો,
મારીજન=નીશાની જોઈ મે મહ એકાંત,
શરમીનદો થઈ પોતાને હાથે કીધા મે જીવનો ધાત.

ચાલ

વાંચી ખીના મનમા પસતાવા લાગો,
પછી નારીના ગુણ ધણજ ગાવા લાગો,
તણેના નામ લઈ લઈ જોલવા લાગો,
લઈ દોસને છાતી સાથે દબાવા લાગો,

મારીજન=હવે કેમ જીવું હું જગ દરમ્યાન,
દોસતીને કારણે આયો આરોએ પોતાનો જન.

૧૨

તણેને સાથે કીધા સુતો બાજુમા,
મારીજન=પેટમા મારી કટારીજ,
થઈ સવાર આજુબાજુ ઉઠ્યા નરનારીજ,
આવી ખીના જોઈને ખખર કરી રાજને,
મારીજન=થઈ ગઈ ચરચા ભારીજ,
રાજ વજર જોવા આવ્યા ભિગી ખલકત સારીજ.

ચાલ

પેહેલા તો આવીને કરવા લાગા તપાસે,
પછી જાયકી જોઈ તે આરોની લાસે,
તો ચીઠી એક પડીતી તેની પાસે,
વાંચી ચીઠીની ખીના કરી બહુ કપાસે,

મારીજન=વજર તે હતો ધણો વીદવાન,
દોસતીને કારણે આયો આરોએ પોતાનો જન.

૧૩

કહે વજર નથી આરોને કોઈએ માર્યા,
મારીજન=મુવા તે પોતાને હાતે,
દોસતી દોસતીલીધે થઈ આરોજણની ધાતે,
રાજએ લાસ આરોની સાથે દફનાવી,

મારીજન=પ્રસીધ થઇ દુનીયામા વાતે,
દાસ કરે તો ઐવો કરે જે મરે દાસ માતે,

ચાલ

કહે દાદાબાઈ ઉસ્તાદ દોડની કહાની,
કાવમજી ઉવર શાહિબની મેરખાની,
નમવાનજી નવરોજ આદરજી છે ઝ્યાની,
મુરાજી ભીખુ રામચંદર દીલજની,

મારીજન=મનીરામ કહે છે હું નાદાન,
દોડતીને કારણે ઐવો ચારોઐ પોતાનો જન.

૧૪

કીરતારની પ્રાથના.

(રંગત છોટી.)

મનેતાર ચાર કરપાર પાક પરવર તું,
હું દાસ ખામની આસ પુરી હવે કર તું,
લે યુનાહગાર લાચારની ચાર ખમર તું,
કર કાજ આજ મૌતાજના ધરનીધરતું,
મહિ કાપ પાપ મંતાપ આપ મને વર તું,
જપુ જપ આપ અદીયાપ જો એકનજરતું,
તન મન ધન અરાન દરશણ દે દીલભર તું,
હું દાસ ખામનો આસ પુરી હવે કર તું.

૧

મુખત્યાર ચાર સરદાર છે મર છતાર તું,
ધટધટમા પ્રગટ જણે સહિના અંતર તું,
મુજ ઝ્યાન શાન નાદાનના ઉરમા ભરતું,
સુધ થાએ કાએ થઇ માએ કળ કુલ હરતું,
લેખાલની ઝટ સંભાલ લાલ ચાતર તું,
હું દાસ ખામની આસ પુરી હવે કર તું.

૨

છે ભગત જગતમા અમૃત ન તેને વીસર તું,
કર લેહર મેહર તજ કહેર તાર સાગર તું,
જાએ ભુખ દુખ થાએ સુખ ભાંગ ભવડર તું,
રહું તારણ તરણ હું મરણ ન ભુલ પલભર તું,
તન મન ધન અરપન દરસન દે દીક્ષભર તું,
હું દાસ ખાસની આસ પુરી હવે કર તું. ૩

કરી દયા જરી હરી થા પરમન મુજપરતું,
અનજાન જાન અગન્યાનની કુમતી પરતું,
પરગટ દારાના ઘટમા ઝટકર ધરતું,
ખાધ તરસ દરસદે મરસ શ્યામ સુંદર તું,
મનીરામની એ છે હામ નામ કર મરતું,
હું દાસ ખાસની આસ પુરી હવે કરતું. ૪

બાધ (રંગત છોટી.)

તનમન ધન અરપન હર ચરનન પર કરતું,
નર ખટપટ તજ ચટ રટ ઝટપટ નટવરતું,
મસ કસ અંતસ નમનસ કસ જગ જસ ધરતું,
નહસ પરવસ કસ બસ રંગરસ પર હરતું,
ધજ રટન કયન કથ રતન મથન મથ નરતું,
નઅમૃત વરત કથ સુતમત જગત અંદરતું,
અન ધન તજ હરજન કર મમરન મન હરતું
નર ખટપટ તજ ચટ રટ ઝટપટ નટવરતું. ૧

રટ ઘટઘટ હરહર પરગટ કર અકસરતું,
પલ પલ ભજ ભગવત તજ ન ભજન રજભરતું,
નમ કસન ચરનપર દ્રઢ કર મન અંતર તું,
હર શંકટ શકલ રટ અટલ અચલ શંકર તું,
રત વરત તરત કર તરક નગર ધર જરતું,
નર ખટપટ તજ ચટ રટ ઝટપટ નટ વરતું. ૨

અનચલ છલખલ નર સુકલ તજ અકલ વગરતું,
રદકરન જનમ ગમ નકર નખન નર પરતું,
ન નગર નગર કર નજર નરંગ વશતર તું,
ન વનવન ફર નર રખડ નખન વનચરતું,
પર કરટ હરણ બન ખરચ નધન બન અમરતું,
નર ખટપટ તજ ચટ રટ ઝટપટ નટ વરતું. ૩

રચ અક્ષર અક્ષર કડાણુ કડાણુ ખંજર તું,
કર કર્મનખદ પદ પર્મ હમન કર મરણું,
રસ રંગ ભર છંદ અંદર કશમંત મંદર તું.
નવ રતન જાતન કર કશન ન તજ અવસર તું
સત અસકનદર મન સમજ રમજ સતવર તું,
નર ખટપટ તજ મટ રટ ઝટપટ નટ વરણું

૪

બોધ

(રંગત છોટી)

જીવતાના સગા માબાપ બેનને ભાઈ,
મુવાનું કોઈ નહીં સગુ આ દુનીયા માઈ,
જીવતા જીવત મહુ માન દહ બોલાવે,
સણધાર મજાવે દાગીના પેરાવે,
વલી ભાવતા ભોજન કરી મહુ ખવરાવે,
રીસાએ કદીતો આવી કુટમ મનાવે,
પછી મોહામાયામા જાએ જીવ લપટાઈ,
મુવાનું કોઈ નહીં સગુ આ દુનીયા માઈ.

૧

માબાપ કહે છે વાહલો દીકરો મારો,
કહે બેન તું બનવું મારી આંખને તારો,
કહે છે નારી મારો વાહલો પીઠ પીયારો,
જીવતા જીવત પ્યારો ને પછી અકારો,
સમજો ફક્ત એક જીવની રહી મગાઈ,
મુવાનું કોઈ નહીં સગુ આ દુનીયા માઈ.

૨

જે વખતે તારી કાયાથી જીવડો જામે,
તે વખતે સગા મહુ આવસે તારી પાસે,
સમજાન સુધીના તારા સાથીયો થામે,
પછી રડી કુટીને તારા નામથી નાહમે,
રહી જામે ફક્ત એક ભલાઈ કે ભુંડાઈ,
મુવાનું કોઈ નહીં સગુ આ દુનીયા માઈ,

૩

કહે દાદાભાઈ જીવતા જીવત નેકી કર,
તે નેકીનો બદલો મલસે તને ઉપર,
રહી જામે જગમા અમર નામ કહે આદર,
સત માર કહેવું સમજ તું નર મન અંદર,
કહે મનીરામ જીવતાની કરે બડાઈ,
મુવાનું કોઈ નહીં સગુ આ દુનીયા માઈ.

૪

બોધ

(રંગત છોટી)

સુધડાઇ સફાઇ નકર થમે નરશાઇ,
 નમતાઇ ભલાઇ કર રહે ભલ મનસાઇ,
 લુઆઇ દોંગાઇ તજનર નકર જુરાઇ,
 મચકાઇ કુગાઇ જતો ન નર છલકાઇ,
 તુંદાઇ તીખાઇ મદા ન રહે અકડાઇ,
 કરમાઈ કોવાઇ જસે મહિ મરસાઇ,
 ચાખાઇ ચાખાઇ નકર ઘણી ગુમરાઇ,
 નમતાઇ ભલાઇ કર રહે ભલ મનસાઇ.

૧

જગમાઇ વીટાઇ માયમા લપટાઇ,
 લલચાઇ લોખાઇ ગયો તું નર કુગરાઇ,
 સેદાઇ બડાઇ કરી ગયો હરખાઇ,
 અતુરાઇ કુકાંઇ નીંદ્યા કરી પરાધા
 અવલાઇ કલાઇ તારી મહિ પરખાઇ,
 નમતાઇ ભલાઇ કર રહે ભલ મનસાઇ.

૨

અકડાઇ ઓકાઈ મરતો ન તું ઉછલાઈ
 નકટાઈ નવાઈ તજ દે નર નાગાઈ,
 પરાઈ કમાઈ ખાઈ ન મર પમતાઈ,
 વનચાઈ લખાઈ જસે મહિ વરણાઈ,
 હરીકાઈ જુકાઈ ન કર તુ તજ મુરખાઈ,
 નમતાઈ ભલાઈ કર રહે ભલ મનસાઈ.

૩

તુ ગાઇ ગવાઇ ચીજ ન ગાતો ભાઇ,
 કરીતાઇ સુવાઇ દારાની વખાણાઇ,
 હલકાઇ હવાઈ તારી મહિ જણાઇ,
 લેવાઇ લુટાઇ આખર મહિ વીખરાઇ,
 નરમાઇ સુવાઇ મનીરામને માઇ,
 નમતાઇ ભલાઇ કર રહે ભલ મનસાઇ.

૪

બોધ

(રંગત છોટી)

પરનાર પર આશક મરી મરી જાએ છે,
 તોપણુ તે નાર પર ચારની નહી થાએ છે,
 જે વખ્તે પ્રીતપર નારની બંધાએ છે,
 તે વખ્તે ચાર તનમનથી હરખાએ છે,

પ્રેમી થઇ નારના પ્યારમા લપટાએ છે,
લપટાએ પ્રેમમા ફરી ન નીકલાએ છે,
થઇ પ્રેમને વસ પર નારના ગુણ ગાએ છે,
તોપણ તે નાર પર ચારની નહી થાએ છે.

૧

મોહો માયામા પરનારના વીટલાએ છે,
થઇ ભમરો ભમે ફુલ જોઇને ફુલાએ છે,
જેમ પતંગીયો દીપક જોઇ લલચાએ છે,
તેમ ચાર પ્યારમા અંતે બધી જાએ છે,
ફૂસી પ્યાર પ્રેમમા ચાર વીખ ખાએ છે,
તોપણ તે નાર પર ચારની નહી થાએ છે.

૨

નસીયત કાઢની તેને નહી અંબલાએ છે,
છતી આંખે દુનીયા નહી દેખાએ છે,
મું થયું ને થામે તે નહી સમજાએ છે,
કાંકરા જેવું ધન તેનું ખરચાએ છે,
થઇ પ્રેમને વસ પરનારના ગુણ ગાએ છે,
તોપણ તે નાર પર ચારની નહી થાએ છે.

૩

જાંવેર ખરચે ધન તાંવેર વખણાએ છે,
કરી પ્યાર ચાર પાછલથી પસતાએ છે,
દારાના બોલ ગ્યાનીથી પરખાએ છે,
મનીરામ નામનું ફુલ ન કરમાએ છે,
કંઈ આશક ખીચારા પોતે વેચાએ છે,
તોપણ તે નાર પર ચારની નહી થાએ છે.

૪

રંગત જુની.

વીજોગી નાગેકા

હએ બદીમે-પાયાગમ (એ રાહપર)

(રંગત જુની.)

કેમ કરોછો બેઠમાની-અરેજની,
તમકાજ મારા પીઠરાજ, લાજ મે છાડી દુનીયાની*

તજ્યું મારૂં મેં ધરખારે=અરેયારે,
તમકાજ મારા સજન તજ્યું મેં કુટમ પરીવારે*
સહમેણા મને મારે=નરનારે,
તમે આવસો મુજને કામ હામ મને એવી હતી ત્યારે*

પ્રેક્ષતા

બાલપણની પ્રીતું હતી,
હવે એવું ઘટે નહીં પતી,
દુખ ભોગવું છું છું અતી,

વીતી ચાલી આ જીવાની=અરેજની,
તમકાજ મારા પીઠરાજ લાજ મેં છોડી દુનીયાની*

૧

પેહેલે કહી મીઠીવાણી=લીધીતાણી,
હવે વાહલા વેરી થઈ જાઓ પરહરી મુનેપ્રાણી*
પાઓ પ્રીતીનું પાણી=દયાઆણી,
મારી શાયે રંગેરમે જમે ભમે પ્રીતની રીત જાણી*

પ્રેક્ષતા

હું એવું જાણતે નાથ,
તો આવત નહીં તમ સાથ,
ઝાલત નહીં હું કદી હાથ,

જાણત જો નાદાની=અરેજની,
તમકાજ મારા પીઠરાજ લાજ મેં છોડી દુનીયાની*

૨

થઈ મારી અતી ખ્વારી=કીધીયારી,
હું એવી જાણતે વાત જતહું તજત નહીં મારી*
ખોઈ સુધયુધ મેં મારી=થઈ ન્યારી,
તમ છતા જતા પીઠ હતા મતા ખોઈ થઈ ગઈ દુખીયારી*

પ્રેક્ષતા

દુખી દુખ દરીયામા જાણુ,
કાગલનું ચલાવું વાહાણુ,
હવે તજો ન મુજને પ્રાણુ,

લીયો મારી વાત માની=અરેજની,
તમકાજ મારા પીઠરાજ લાજ મેં છોડી દુનીયાની*

૩

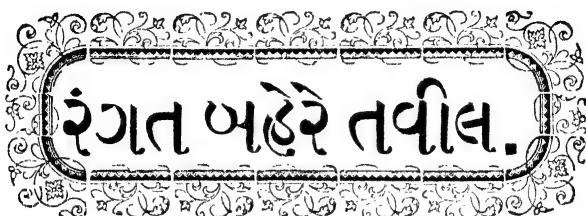
પરપુરસથી લપટાઈ=લલચાઈ,
જોઈ અનજાણો ખ્યાર ખ્યાર થઈ નાર તે પસતાઈ*
કહે છે દાદાભાઈ=સવાઈ,
નહીં કરી પુરસે દયા જરી મરી અંતે વીખ ખાઈ*

શ્રેક્ષ્ણ

હતું પેહલા જનમનું વેર,
તેથી કરીન યારે મહેર,
નારીએ ખાધું ઝેર,

કહે મનીરામ ગીયાની=અરેજની,
તમકાજ મારા પીઠરાજ લાજ મે છોડી દુનીયાની*

૪

નસીયત

રંગત બહેરે તવીલ.

ન રેહવાની આ જાની જીવાની સદા મનખા દેહી મલે ન ફરીરે ફરી,
માટે કરતું ભજનમાન માફ કહ્યું ભજવું હોએતો ભજલે હરીરે હરી,
આખ આપી છે જોવાને જોઈ તુલે કેમ બેઠો મુરખ આખને અંધ કરી,
હાથ આપ્યા છે પુનઘન કરવા તુને તુ નથી કરતો ધર્મ આ કરથી જરી,
કાન આપ્યા છે સાંભલવાને બેઠતને સાંભલી લે તુ નીતીની નસીયત ખરી,
ચાલવાને તને પગ દીધા બેઠ ચાલ મતને તુ મારગ નજાતો સરી,
વાસના લેવાને આપ્યું છે નાક આ વાસ લે નેકીના ફૂલની જાતું તરી,
માટે કરતું ભજન માન માફ કહ્યું ભજવું હોએતો ભજલે હરીરે હરી. ૧

મુખ આપ્યું છે હરનામ લેવા તુને તે તું લેતો નથી બ્રહ્મ ગયો વીસરી,
જેટલું લેવાયું એટલું લઈ લે મુરખ નહીતો જાણે કોઈ માલ તારો હરી,
છતી આપે તુ અંધો થઈને ફરે વાત સઢિને કહે છે તુ મદની ભરી,
માફ માફ નકર કોઈ નથી તાર નર જાણે ચેહેરાનો રંગ એક દાહડે ઝરી,
સમો પાણીના જોવા વહી જાએ છે એક ઠામે નથી બેસતો તે ફરી,
માટે કરતું ભજન માન માફ કહ્યું ભજવું હોએતો ભજલે હરીરે હરી. ૨

મુખ પાછલથી પસતાવો તુને થશે ચાલે કાલની સાંભે નહી બાહાદરી,
મોટા મોટા જોઈધા વીર ચાલી ગયા રાવ રાવણથી સરખા ગયા નર ભરી,
માહાબલવાન હેસે કદી જો તુ નર તોથી કાલને જોઈને જાણે તુ ડરી,
નબચ્યા કાલથી કોઈ ન બચવાનો તું સત્ય માફ કહેવું ન સમજ મસકરી,

સમો પાણીના જેવો વહી જાએ છે એકાંમે નથી ખેસતો તે હરી,
મોટું કરતું ભજન માન મારૂં કહું ભજવું હોએતો ભજાણે હરીરે હરી, ૩

જાગ નીંદરાથી નર ત્યાગ ગદ્ગદતને તું કરવી હોએતો તું કર તેની નીત ચાકરી,
એવો દાતા દયાનો તે દાની હરી તેની ભગતી તું કર એક ધ્યાનજ ધરી,
સત્યવાંણી ખરી લે સુણી તું ગુણી થાશે ભગતીથી નજનમ તારોવરી,
મનનો ગર્વ તજો હર ભજોરે ભજો દાસદાસ કહે સર્વને કરગરી,
મનીરામના છદ પ્રખંદ સુણી કંઈ મુરખાના તનમન રહ્યાં થરથરી,
મોટું કરતું ભજન માન મારૂં કહું ભજવું હોએતો ભજાણે હરીરે હર ૪

રંગત જુની ધુન નવી.

સમો વરતે સાવધાન

વરસોવરસ કલીયુગનું ખલ વધતું જાએ છે

(રંગત જુની ધુન નવી.)

જમાનો આવ્યો આ કેવો=રે જમાનો આવ્યો આ કેવો,
આંખ ઉઘાડી જુવો જમાનો છે જોયા જેવો,
પુત્ર મા બાપને મારેમાર=પુત્ર મા બાપને મારેમાર,
જેણે જન્મ આપ્યો આ જગમાં આપી અતી સુખસાર,
રાખે દીકરી પર માતા પ્યાર=રાખે દીકરી પર માતા પ્યાર,
ખાએ કમાઈ મા દીકરીની લાવી આપે યાર.
ખવરાવે મીઠાઈ ને મેવો=રે ખવરાવે મીઠાઈને મેવો,
આંખ ઉઘાડી જુવો જમાનો છે જોયા જેવો. ૧

નાર પીઉપતીને આપે દુખ=નાર પીઉપતીને આપે દુખ,
જોય પતી નજરોથી નાર પર્યારને આપે સુખ
રાવ રંકોની ન જાણે ભુખ=રાવ રંકોની ન જાણે ભુખ,
મીઠાઈ મેવા લાવી રાખે ભડવાઓને સનમુખ,
સીધો સાધુને નહી દેવો=રે સીધો સાધુને નહી દેવો,
આંખ ઉઘાડી જુવો જમાનો છે જોયા જેવો. ૨

દોસ દોસોતુ ધર મારે=રે દોસ દોસોતુ ધર મારે,
ભાઈ ભાઈથી રાખે વેર મારવાતુ મન ધારે,

ભુલ્યા આચારી આચારે=રે ભુલ્યા આચારી આચારે,
પંડીતો પદ્મસ્થ થયા છોડી ઉત્તમ આહારે,
બોધ નીચોનો પડ્યો લેવો=રે બોધ નીચોનો પડ્યો લેવો,
આંખ ઉઘાડી જુવો જમાનો છે જોયા જેવો.

૩

પડવા લાગા આભથી પાણી=રે પડવા લાગા આભથી પાંણી,
ધરતી ધુજવા લાગી પાપથી કમી થયા દાંણા,
જોઈ સઉ સમાને લપટાણી=રે જોઈ સઉ સમાને લપટાંણી,
દાદાભાઈ કહે આંખ છતા થઈ અંધાં અયડાંણી,
મનીરામ કહે ખ્યાલ એવો=રે મનીરામ કહે સમો એવો,
આંખ ઉઘાડી જુવો હજીબી છે જોયા જેવો.

૪

—:૦:—

નાએકાનો વીલાપ

અંતે શાંત થયો સંતાપ

(રંગત જુની હું નવી.)

કેમ પતી નીરહ થયા એવા=રે કેમ પતી નીરહ થયા એવા,
ગોર મુખ જોઈ મોહી પડ્યા મને લાગા દુખ દેવા,
વીનંતી વીનતાની તમે માની=રે વીનતી વીનતાની તમે માની,
દયા કરી નહી જરી મને પરહરી તમે જની,
રાખી તમે પ્રીત રીત છાની=રે રાખી તમે પ્રીત રીત છાની,
મનની મનમાં કુરુકુ ડું ચરચા જોઈને ત્યાંની
કર્મકુડ કીધા તમે કેવા=રે કર્મકુડ કીધા તમે કેવા,
ગોર મુખ જોઈ મોહી પડ્યા મને લાગા દુખ દેવા.

૧

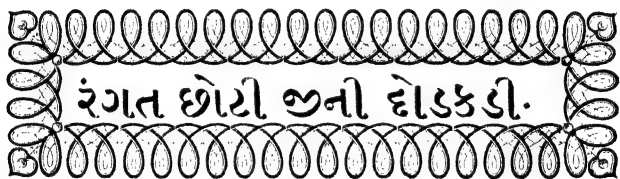
પતી પરનારી પરનરની=રે પતી પરનારી પરનરની,
નીરહ નારપર ચાર જેને દારકાર માલ જરની,
નીત ઉઠી ઝુરે નાર ધરનો=રે નીત ઉઠી ઝુરે નાર ધરની,
મજા કરે પરનાર યાદ ધરનાર કરે વરની,
નીશ્ચે રદ ગઈ મારી સેવા=રે નીશ્ચે રદ ગઈ મારી સેવા,
ગોર મુખ જોઈ મોહી પડ્યા મને લાગા દુખ દેવા.

૨

રાતના જવો છો પારે=રે રાતના જવો છો પારે,
મનગમતા તમે રંગ કરે સઉમેણા મને મારે,
પરાઈ પ્યારી કરી નારે=રે પરાઈ પ્યારી કરી નારે

રજભરખી નહી ખખર રાખી તમે કોઇની ન દરકારે,
અતી ખાધા મીઠાઈ જેવા=રે અતી ખાધા મીઠાઈ જેવા,
ગોર મુખ જોઈ મોહી પડ્યા મને લાગ્યા દુખ દેવા. ૩

તીર સુખદોના મહ્યા લાખી=રે તીર સુખદોના મહ્યા લાખી,
મેહર કરે હવે પતી અતી મને દુખમાં નાખી,
હેત મારાપર પીઠ રાખી=રે હેત મારાપર પીઠ રાખી,
રહ્યા સતીને સાથ પતી કહે દારા સત ભાખી,
છે મનીરામ સ્થામ જેવા=રે છે મનીરામ સ્થામ જેવા,
ગોર મુખ તજ પતી સતીને લાગો મુખ દેવા. ૪

આ ખીયાલોનો બનાવનાર સરવે શાહેશેનો ગુલાંમછે
ગીયાનીઓનો દાસછે.

(રંગત છોટી જની દોડ કડી.)

સુધ જુધ બુલી ગયો મે પોતે ધરુ ન હરનુ ધ્યાન,
બોધ સું કરું હું છર્ગી નાદનજી,
ધન દોલતની કીધી હાંમ મે ભજ્યા ન કોઇની સંમ,
મદ માયામા બુલ્યો હું નામજી,
નોક રાખીલોકમાં કીધા મે શોખના સરવે કામ,
રંગ રાગની કરી ધુમધામજી.

શેર

જમ્યો ભોજન ભાવતા ઉપવાસ નહી કોઈ દી કર્યો,
કર્યો નહી ઉપકાર કોઇથી માલ હરજનનો હર્યો,

તુનદાર રાખી મન વીસે અકડાઈમાં આડો ફર્યો,
રોતઘી રાજી રહ્યો મારગ ન મે સીધો ધર્યો.

નાનપણથી ઘણા કીધા મે પાપ બુલીને ભાન,
બોધ સું કરે હું છઉ નાદાનજી,

૧

ગુપ્ત પાપ મે કીધા ને લીધા શાંતતા સીધા શામાન,
જરા મેકીધું નહી પુન દાનજી,
રાખી ટેક એક હું પદની ફર્યો મદમા થઈ મસતાન.
તોરથનું કીધું ન એકે પાનજી.

શેર.

ખેતીવાડી મેડી બંગલાની કરીમે આસ મન,
ચાર દોમોથી થયો દુશ્મન ફર્યો આવી વચન,
લોભ લાભચમાં પડી જઈ નહીં કીધું કોઈ દી ભજન,
બદલામ દુનીયામા થયો હું પદલુ તોએ મેલ્યું ન પન,
નાચ રંગવર રાખ્યો મે અતી પ્રેમ ભુલ્યો ભગવાન,
બોધ સું કરે હું છઉ નાદાનજી.

૨

વરસો વરસ થઈ ગયા તોએ હું હજી રહ્યો અનજાણ,
નાર પરવર મે આપ્યો પ્રાણજી,
રજભરખી મારામા ગ્યાન નહી છર્જ પોતે પાશાણ,
ડંગાઈ થઈ ન કોઈને જાણજી,

કુંભકૃડ કીધા હજારે પાચો ખીજને વસ થઈ,
રેહી ગયું અગન્યાનપણ સુગ્યાન દર્જ લોછિને જઈ,
મૃતહીન છઉ સુરખ કુમતીયો શું કરે સુભ મત લઈ,
નીધ્યા પરાઈ નીત કરે મમબ્રસ્ટ બુધ્ધી થઈ ગઈ,
રામ નામથી કામ ન રાખ્યું એવો હું અગન્યાન,
બોધ સું કરે હું છઉ નાદાનજી.

૩

મરેલો માણસ ખીજને સું આપે જીવતદાન,
જીવ નહી જેના તન દરમ્યાનજી,

વગર યાનવાણે સું આપે ખીજને ગુણ યાન,
નથી જોનામાં કંઈ શુધ સ્થાનજી.

શેર.

તુન તુનીને અવાજ સું બાઈ જ્યાં નગારાં ગડગડે.

રાજાએને જોઈ રંકો કરજોડી પગમાં પડે,

વાસના નેકીના કુલની વારેઘડીએ નહી જડે,

લોક પ્રીય દાદાબાઈના ખ્યાલોથી કુલો ઝડે.

છે મુરખ મુનીરાંમ માનનું માંગેછે એક પાન,

બોધ સું કરું હું છઉ નાદાનજી.

૪

આ સુખોધ તુરશના ખયાલોના પુસ્તકોને પ્રથમથી આસરે આપનારા સદ્ ગ્રહસ્થોના મુબારક નાંમો.

નામ.	નકલ.
કે. ગોવીંદરાંમની કંપની રંગુન ૨૫	
હરકીશન મોરારજી હરમોનીયમ	
માસતર	૨૦
બંદે ખુદા	૧૦
ખરશેદજી મેરવાંનજી બાલીવાલા ૧૦	
કાવશજી મનચેરજી ભોડેના... ૧૦	
કકર સેક હેમરાજભાઈ ખીમજી ૧૦	
કકર ગોપાલ સુંદરજી ... ૧૦	
ખતરી હાફીત તથાબ... ૧૦	
ખતરી હરકીશન મુલચંદ ગરીબત	
નવાજ	૧૦
કાવશજી મેરવાંનજી ગ્યારા ... ૮	
હારમજી અશપંદીઆરજી	
મોદી	૭
ખતરી સેક ગંગારામ હરખ	
ચંદ	૭
ખતરી ગંગારામ મંછારામ	
ભાજી પાહી.....	૭
ખતરી હીરાભાલ પરમાનંદ... ૬	
નવરોજજી ધનજીભાઈ મુંબઈ	
કીમ્પેરના માલેક	૫
મનચેરજી એદલજી દેવુ..... ૫	
રતનજી ફરાંમજી ઇછાપોરીઆ. ૫	
ધનજીભાઈ નવરોજજી ઇછા	
પુરીઆ	૫
ભીખાજી બમનજી	૫
ધનજીભાઈ બેજનજી ભગવાગર ૫	
એદલજી બમનજી મીરજાં... ૫	
રશતમજી ખુદામુરાદ ઇરાંની.. ૫	
મકારામ ભીખાજી કાટક.... ૫	
પંડ્યા રવીશંકર શીવરામ ... ૫	
જોશી શામજી સુંદરજી..... ૫	
કકર ડાયાભાઈ પ્રેમજી ૫	
કકર ભાણુજી ચન્ના	૫

નામ.	નકલ
કકર રણછોડ ઉકેડા	૫
કકર ચન્ના અખાઈ	૫
ખતરી સ્વર્ગવાસી પ્રેમચંદ	
મોતીની કંપની	૫
ખતરી કેસવ વૃતદાવત..... ૫	
ખતરી હરી પરમાનંદ	૫
ખતરી ગંગારામ અંબારામ	
લોચા	૫
ખતરી પસુભાઈ વનમાલીદામ	
ધંટી	૫
ખતરી અંબારામ ઝીણાભાઈ	
ડકતર.....	૫
ખતરી ભાણુભાઈ મોતીરામ.. ૫	
શા. કાલીદામ લાધા	૫
શા. લધા હેમરાજ	૫
પટેલ આતમારામ વલભ.... ૫	
અલાંચાભાઈ જુમખ ખુંદર	
વાલા	૫
હોરા અમીજી આદમજી	૫
ધાંચી ઇમમાલભાઈ જમાલભાઈ ૫	
નાદીર. અને ખરજોર..... ૪	
ધનજીભાઈ રશતમજી વરકીન	
બાકમવાલા	૪
હીરજી કેમવજી	૪
ખતરી ભીખા હરગોવત છબાયા. ૪	
કનસારા માણેકલાલ હરગોવત. ૪	
ભાઈ પરશોતંમ વીરજી..... ૪	
પાલનજી રશતમજી ઘડીઆલી ૩	
નવરોજી કુવરજી માખનીયા... ૩	
દાદાભાઈ બેજનજી કાપડીઆ.. ૩	
હીરજીભાઈ નવરોજજી ઇછા	
પોરીયા	૩
નસરવાંનજી આદરજી વકીલ.. ૩	
પેમતનજી જમશેદજી ચારગજી	

નામ.	નકલ.
વાલા.....	૩
ઠકર કાકુ. પુ'ભ.	૩
ઠકર મુંદરજી લાલજી.....	૩
શા. ગોપાલદાસ ખુશાલદાસ	
તંબુવાલા	૩
શા. કાનજી નારાણ	૩
શા. કાલીદાસ જગજીવન.....	૩
મારવાડી ભાણજી નયુ	૩
ખતરી માતીરામ માણકચંદ	
ધંટી	૩
દરજી પરભુભાઈ લાલભાઈ ...	૩
દરજી વનારસી મુરાર.....	૩
પ્રાણજીવનદાસ લલ્લુભાઈ	
ધટવાલા.....	૩
કોરી નાથાકાનજી.....	૩
ધભરામ જલાલ	૩
રસતમજી માણકજી કોપર ...	૨
રસમતજી પાલનજી વરકીન	
આકસવાલા	૨
હીરાજી ફરામજી પાંચડીવાલા...	૨
ધનજીભાઈ નવરોજી કોપર ...	૨
જીવણજી સાપુરજી મીમતરી...	૨
ધનજીભાઈ પાલનજી	૨
ફરામજી જમસેદજી દ્રામચે	
ધનસપેકટર.....	૨
દીનસાજી કાવસજી ઝવેરી....	૨
મેરવાનજી ફકીરજી ગનદેવીયા..	૨
ધનજીભાઈ નાનાભાઈ	
હોટલવાલા.....	૨
ફકીરજી દાદાભાઈ મધોરા.....	૨
રસતમજી નવરોજી શીટર ...	૨
અરશેદજી હોરમજી ગજદર...	૨
અરશેદજી કાવસજી કોટવાલ...	૨
જોશી ભીમજી દેવજી... ..	૨
જોશી દેવકજી કલ્યાણજી ..	૨
જોશી મેઘજી હરજી.....	૨
જોશી મમું ધેલા.....	૨
જોશી મકનજી ડાહ્યા	૨
ઉપાધ્યા મુલશંકર દુલભરામ.	૨

નામ.	નકલ.
ભટ મણીશંકર દુલભજી.....	૨
શા. દેવચંદ કુખેરદાસ હેડ	
માસતર	૨
શા. છગનલાલ કલ્યાણજી ...	૨
શા. મણીલાલ જમનાદાસ...	૨
શા હરખચંદ કપૂરચંદ.....	૨
શા- નાગરદાસ પરભુદાસ	
તીજોરીવાલા	૨
ઠકર મુલજીભાઈ નારાણ.....	૨
ઠકર કાનજી શીવજી.....	૨
ઠકર નયુ ચાંપસી.....	૨
ઠકર વીહલ રવજી	૨
ઠકર મટુભાઈ માધવજી.....	૨
ઠકર જોરામ નરસી	૨
દેવજી મેઘજી	૨
ધેલાભાઈ લીલાધર	૨
ખતરી નારાણદાસ રામાજી...	૨
ખતરી કાલીદાસ દેવજી.....	૨
ખતરી ડુંગરસી મુલજી.....	૨
ખાતરી આપુલાલ ફતે	૨
ખતરી આતમારામ પીતાંબર.	૨
ખતરી નરોતમ પીતાંબર.....	૨
ખતરી નારાણ માણકચંદ ...	૨
ખતરી વીહલ ખુશાલ ગોરજી	૨
ખતરી અંબારામ મુરાર લંકા.	૨
પતી	૨
ગીલીટવાલા ભવાનીદાસ ગોપા	
લદાસ	૨
રસણીયા રણછોડ ગોરધન ...	૨
પટેલ નાથાલાલ નરોતમદાસ..	૨
ગોલા કરમન રૂઢનાય કંપની.	૨
વા. હરગોવનદાસ દલપતરામ...	૨
જડીયા વીહલ ઝુમકરામ.....	૨
ભાવસાર કેસવજી આણદજી...	૨
હુવાર કાનજી નાનજી ભાવન	
ગરવાલા	૨
દરજી વીહલ મુરાર ...	૨
સોની પરભુ મુલચંદ.....	૨
કાયત છગનલાલ ખેચરદાસ..	૨

નામ.	નકલ.
હબરામ આલમ સીપાહ....	૨
અબદુલ કરીમ ખાંગડીવાલા...	૨
દાદાભાઈ માણિકજી મામા.....	૧
શોરાબજી મેરવાનજી કાતરક..	૧
દોરાબજી એદલજી મેવાવાલા.	૧
શોરાબજી ફરામજી બોધ.....	૧
પાલનજી શોરાબજી કડવા.....	૧
દોરાબજી નવરોજી કોપર... ..	૧
દોરાબજી મેરવાનજી ધજી	
પુરીયા	૧
દીનશાજી દાદાભાઈ ઉદવાડીયા.	૧
દાદાભાઈ માણિકજી એરાવીયા...	૧
ધનજીભાઈ અરશેદજી દીવેચા..	૧
કુવરજી નાનાભાઈ ધડીયાલી..	૧
નવરોજીજી નમરવાંનજી કોપર..	૧
શાપુરજી બમનજી મેવાવાલા.	૧
માંણિકજી એદલજી મરકારી..	૧
ધનજીભાઈ હોરમજીજી ગ્યારા...	૧
જમમેદજી નવરોજીજી પીઠાવાલા	૧
નવરોજીજી બમનજી ટપાલ..	૧
પેશતનજી દોરાબજી મેવાવાલા	૧
પેશતનજી મોટાભાઈ ઉદવાડીયા	૧
બેરામજી હોરમજીજી દાડીવાલા.	૧
ભીખાજી નાનાભાઈ મેવાવાલા	૧
કુવરજી માંણિકજી મેવાવાલા .	૧
પાલનજી એદલજી કારખાના	
વાલા.....	૧
નમરવાંનજી દોરાબજી...	૧
એદલજી માંણિકજી કારખાના	
વાલા.....	૧
પીરોશાહ બેરાંમજી ઝવેરી ...	૧
દોશાભાઈ શોરાબજી મારકર...	૧
પેશતનજી અરમેદજી પેતટર...	૧
નમરવાનજી નાનાભાઈ કોપર..	૧
દોરાબજી એદલજી આદશાહા.	૧
કાવશજી નાનાભાઈ કોપર ...	૧
મનચેરજી ફરામજી ગગડાટ. .	૧
રૂશતમજી બેજનજી ર. માછી.	૧
હોરમજીજી નવરોજીજી કોપર..	૧

નામ.	નકલ.
બેરામજી શોરાબજી દાડવાલા..	૧
માંણિકજી અરશેદજી.....	૧
શાપુરજી કાવશજી ગાંધી	૧
પાલનજી મેરવાંનજી ખાખરી.	૧
નશરવાંનજી મેરવાનજી પેટીગરા	૧
શોરાબજી શાપુરજી દાડવાલા.	૧
દીનશાજી હોરમજીજી પટેલ...	૧
કાવસજી બમનજી ગાડીવાલા...	૧
અરદેશર દાદાભાઈ ગાડીવાલા.	૧
હોરમજીજી પેશતનજી ઉશતાદ.	૧
અરજોરજી દાદાભાઈ દાડવાલા	૧
પેશતનજી બમનજી કોપર ...	૧
રૂશતમજી કુવરજી નેતરવાલા...	૧
દોરાબજી જમશેદજી મીશતરી	૧
દીનશાજી પેશતનજી બીલીમો	
રીઆ	૧
એદલજી નવરોજીજી ગોવાડીયા	૧
પેશતનજી મનચેરજી કરાંની...	૧
રતનજી હોરમજી દાડીવાલા...	૧
ફરાંમજી નવરોજીજી ભેદવાર.	૧
શેરીયારજી રૂશતમજી મીશતરી	૧
અરશેદજી હોરજીભાઈ ભોડેના.	૧
શોરાબજી હોરમજીજી મીશતરી.	૧
નમવાનજી રૂશતમજી મીશતરી.	૧
નવરોજીજી પેશતનજી ધાખલી	
વાલા.....	૧
પીરોશાહ રૂશતમજી વકાલ...	૧
કાવસજી દોરાબજી વેસુગરા...	૧
કાવસજી રૂશતમજી ભગવાગર.	૧
હોરમજીજી પાલનજી નેતરવાલા.	૧
બેજનજી પાલનજી વરકીન	
ખાકસવાલા.....	૧
દીનશાજી જવાજી શીટર.....	૧
ધનજીશાહ કુવરજી શીટર.....	૧
અરશેદજી શાપુરજી ગોદાનાડ	
ગોડવાલા.....	૧
કાવસજી બેજનજી શીટર.....	૧
રતનજી જમમેદજી માદી.....	૧
એદલજી મેરવાનજી બુચીના..	૧

નામ.	નકલ.
એદલજી અસપંદીયાર મીઠાઇ	
વાલા.....	૧
રતનજી નવરોજી રાદેશીયા..	૧
જમશેદજી માણજી ચોકસી....	૧
દોરાબજી શાપુરજી છપતીયા...	૧
કુરામજી કાવમજી.....	૧
શોરાબજી અરદેશર ડોલાસા...	૧
લીમજીભાઈ ખેરામજી	
નાડગોડીયા.....	૧
નસરવાનજી એદલજી નવસારી	
વાલા.....	૧
જમશેદજી કાવમજી ખુરસી	
વાલા.....	૧
દોસાભાઈ કાવમજી નેતરવાલા..	૧
નાગરશા એદલજી ખામખોટ...	૧
જમશેદજી એદલજી મીસતરી.	૧
કાવમજી પોંચાજી.....	૧
ખમનજી હીરજીભાઈ તામકર..	૧
નારશાહ દાદાભાઈ ધજનર તથા	
સુરતી.....	૧
માણકજી ભીખાજી પટેલ ...	૧
કુરામજી જીવણજી રતનજી	
કલાર્ક.....	૧
નવરોજી કુરામજી દ્રાધવર..	૧
કે. આર. વાછા.....	૧
જોશી નારણ હરજી	૧
જોશી જયશંકર જોશી	૧
જોશી અંબાશંકર પ્રેમજી ...	૧
જોશી દુલભદાસ નાનજી મીઠો	
રવાલા	૧
જોશી માધવજી હરજીવન ..	૧
જોશી જમનાદાસ ખીમજી...	૧
જોશી ચતરમુજી લાલજી ...	૧
જોશી કેમવજી ધરમરી	૧
જોશી દેવશંકર કાશીરામ ધારી	
વાલા.....	૧
જોશી અંબાશંકર ડોશાલાલ.	૧
ભટ વલભ જેકીશન.....	૧
ભટ માતીરામ પરમાનંદ.....	૧
માસતર ગણુપતરામ રેવાશંકર.	૧

નામ.	નકલ.
માસતર હરીશંકર મલકારજન.	૧
મેતા જયશંકર માતીરામ ...	૧
મેતા હુમેદરાંમ નરભિગંમ ...	૧
વહદરાજ વીનાયકરાવ તુલજરાં	
મ નોશારીવાલા	૧
રામવીશનું હલદનકર સાવંત	
વાડીવાલા	૧
ખાવા ભગવાનદાસ પ્રેમદાસ...	૧
ખાવા રામપુરી માતીપુરી.....	૧
કકર નેણુશી દયાલ	૧
કકર ગોકલદાસ રતનસી	૧
કકર દુલભ વસરામ	૧
કકર નારણ મોનજી	૧
કકર જાદવજી લખમીદાસ ...	૧
કકર મટુ ભીમજી..	૧
કકર દયાલ કાલીદાસ.....	૧
કકર રામજી આણુદજી	૧
કકર શુદરજી જાદવજી	૧
કકર દવન કાનજી.....	૧
કકર મુલજી ભીમજી.....	૧
કકર કાલીદાસ શુદરજી	૧
કકર દામોદર ગોવનજી	૧
કકર ખતરી રવીશંકર ઝીણા	
ભાઈ.....	૧
શા. હરજીવન લાધા	૧
શા. માતીલાલ પરમાનંદ ...	૧
શા. વીઠલદાસ સામજી ખરની	
વાલા	૧
શા. મગનલાલ ભાણુજી દલાલ	૧
શા. મોરારજી પ્રેમજી.....	૧
શા. જેકીશન માણિકલાલ	૧
શા. હરગોષન જીવણુ	૧
શા. મગનલાલ વનારસી.....	૧
શા. જાદવજી કરસન	૧
શા. વીઠલદાસ જાદવજી	૧
શા. લવજી જીવણુ	૧
શા. હીરાલાલ લખમીદાસ ...	૧
શા. ગોકલદાસ જસરાજ.....	૧
શા. છોટાલાલ હરીલાલ.....	૧
શા. કીલા નારણુ.....	૧

નામ.	નકલ.	નામ.	નકલ.
શા. વાડીલાલ લલ્લુચંદ.. ...	૧	ખતરી ચુનીલાલ વેલજી ..	૧
શા. વીરજી ત્રીકમ.....	૧	ખતરી કૌશનારામ ઝીણાભાઈ.	૧
શા. વીઠલદાસ ગલાલચંદ ...	૧	ખતરી પરમાનંદ મુરાર.....	૧
શા. કરમનદાસ પરમાનંદ		ખતરી ખુશાલદાસ જમના	
દલાલ	૧	દાસ	૧
શા. હંમરાજ પોપટ	૧	ખતરી કાલીદાસ દાજી.....	૧
શા. પાનાચંદ ઘેલાભાઈ	૧	ખતરી ખુશાલ ભગવાન.....	૧
શા. મોતીલાલ લાલદાસ.....	૧	ખતરી કલ્યાન જગજીવન	
શા. વીઠલદાસ મનેરદાસ ..	૧	વલમ્હાડીયા	૧
શા. વાડીલાલ હેમચંદ ...	૧	ખતરી રણછોડદા જીવણ	
શા. મદનજી ખુશાલ કલકતા		વલમ્હાડીયા	૧
વાલા	૧	ખતરી ત્રીકમ રતનજી	૧
તોલાશંકર જીવણરામ ...	૧	ખતરી નરેશભાઈ પરસોતમ	
મેક નરસીદાસ ખીમજી વઘદ..	૧	ગનદેવીયા	૧
ભનસાલી ધરમદાસ ભગવાન		ખતરી આતમારામ લાલદાસ.	૧
દાસ	૧	ખતરી દામજી નાનજી.....	૧
ભનસાલી કાલીદાસ કાનજી ...	૧	ખતરી જેકીસન નારણ ..	૧
ભનસાલી માણિકલાલ		ખતરી શીવલાલ ફૂકીરચંદ ..	૧
ગીરધર	૧	ખતરી લલ્લુભાઈ નારણ ઘંઠી.	૧
ભનસાલી મંગલદાસ પ્રાણજી		ખતરી આતમારામ દયાલ...	૧
વનદાસ	૧	ખતરી બેચર ગંગારામ.....	૧
ભનસાલી પરભુદાસ પ્રાણજી		વાંઝા આણુદજી લાધા	૧
વનદાસ	૧	વાંઝા ભીખા દેવજી	૧
ભનસાલી મોનજીભાઈ પ્રાણજી		વાંઝા લીલાધર કાનજી	૧
વનદાસ	૧	વાંઝા લીલા ઝીણા	૧
ભનસાલી નાનાભાઈ કાશીદાસ.	૧	દરજી મોતીરામ રતનજી.....	૧
ભનસાલી લાલજી અમરસી		દરજી રામજી ચુનીલાલ.....	૧
ચશમાવાલા	૧	દરજી પીતાંબર માધવ.....	૧
ખતરી ફૂકીરચંદ ભવાની		દરજી નગીનદાસ વીઠલ.....	૧
શંકર.....	૧	દરજી કાલીદાસ ત્રીકમ	૧
ખતરી કીલા વનદ્રાવન	૧	દરજી મુલચંદ પીતાંબર	૧
ખતરી પરસોતમ કાનજી	૧	દરજી ફૂકીર ત્રીકમ.....	૧
ખતરી કાલીદાસ સવજી.....	૧	દરજી રંગીલદાસ નરેશભાઈ ...	૧
ખતરી પરભુ ફૂકીર.....	૧	દરજી પ્રાણજીવન ઘેલા	૧
ખતરી ગંગારામ જગજીવન		ધરાનીની ટોપી સીવનાર વીઠલ	
ગાંધી.....	૧	રાધચંદ.....	૧
ખતરી આતમારામ તીલકચંદ.	૧	દરજી પ્રાણજીવન નરસી.....	૧
ખતરી ભગુલાલ ચતરભુજ...	૧	દરજી કાસીદાસ પીતાંબર દેરડ	
ખતરી મોરારજી ડોશા	૧	વાલા.....	૧
ખતરી રામજી ગોવીંદ.....	૧	કનસારા ભગવાન વલભ.....	૧

નામ.	નકલ.	નામ.	મકલ.
કનસારા યુલાખચંદ પરસોતમ.	૧	રમણીયા રતનગડ બાલુ	૧
કનસારા ભાઈચંદ મુલચંદ...	૧	રમણીયા કાલીદાસ અંબારામ.	૧
કનસારા મગનલાલ મુલચંદ...	૧	ભાવમાર કાસીરાંમ હરકીમન	
કનસારા ગોવંદન માતીરામ ...	૧	દાસ	૧
કનસારા ચુનીલાલ કુકીરચંદ...	૧	ભાવમાર પરસોતમ પ્રકીર્ણ ...	૧
કનસારા અંબારાંમ પેલુ ...	૧	ભાવમાર આતમારાંમ હરજીવન.	૧
કનસારા રંગીલદાસ માતીરાંમ.	૧	ભાવમાર આણુદજી વાલજી..	૧
કનસારા જોકીમન મગનલાલ..	૧	ભાવમાર રણછાડ બાણા ...	૧
કનસારા ગગજદાસ લાલભાઈ...	૧	ભાવસાર કારા મુલજી	૧
કનસારા વીજમુખણ ડાયાભાઈ.	૧	નરમહા કચરા	૧
દેમાઈ ભીમજીભાઈ દલપતરામ.	૧	ભાઈ ધનજી વેલજી	૧
પટેલ રણછાડ ગીરધરલાલ ...	૧	ભાઈ જોહા ખીમજી	૧
ખારોટ મુગજી મોહન...	૧	ભાઈ હીરજી ખીમજી ..	૧
કરમનદાસ નયુ.....	૧	વા. પીતાંયર દેવજી	૧
નાયક ડાયાલાલ શીવગંમ. ..	૧	વા હરજીવન ક્રેમડ .	૧
નાયક મોહનલાલ દુલભ.....	૧	ગોલા અમથા પરસોતમ.....	૧
માતીનાલ માણિકલાલ	૧	ગોલા જીવાણુ મગન	૧
દેવજી નારણ	૧	કોલી ખેચર જસા રાધવ.....	૧
ગવલી દેવજી લક્ષ્મીમન	૧	કોલી ગોકલ ગોવંદ	૧
બાબુ ચીરનજીલાલ શ્યામલાલ.	૧	ધોળી હીરજી કરમન	૧
મોનાર માતીરામ નયુ	૧	ધોળી સુંદરજી રતનજી ...	૧
ટકાલાલી રણછાડદાસ પરસોતમ.	૧	ધોળી હરીભાઈ પુંજન.....	૧
ટરનર ગણુછાડ દુલભ	૧	ખોજન જનમહમદ રવજી..	૧
મીચીનમંદર દામોદર કુકીરચંદ.	૧	ખોજન આદમ દોઆ	૧
સીકલીગર હનીમાઈ પરસોતમ.	૧	ખોજન દામજી હભગદમ	૧
ખેર રતનજી ધંધાગમ	૧	દરેશઅલી બંદે અલી લાડક.	૧
મીસતરી કાયા કાલા.....	૧	હાજીમીયા વજીમીયા જમાનાર.	૧
મીસતરી ડાયાભાઈ મુરાર .	૧	સાલેમહમદ ખીન હાજીદામાલ	
મીસતરી મુવા બાણુજી	૧	પેલવાન	૧
સુતાર હરગોવન ધનજી	૧	જંગમન.....	૧
સુતાર લાલજી જોગમ	૧	હોગ જાફજી તથયઅલી	
સુતાર રામજી મુગર.....	૧	અંગાલી	૧
કુભાર ગાંગજી જોહા..	૧	હોગ મહમદઅલી અમદુલઅલી	
કુભાર જીવા પરમત.....	૧	અંગાલી.....	૧
કુભાર અરજન કાગ	૧	હોગ અમદુલહસેન યુલામ	
કુભાર કરમન રાજરામ.....	૧	હુમેન .	૧
કાયત નાયાભાઈ નરસીદાસ..	૧	હોરા હમનઅલી હમમાલજી...	૧
કાયત મગન મુલચંદ	૧	હોરા સમસુદીન ધમાજી.....	૧
કાયત ધંધારાંમ કુખેરદાસ ...	૧	હોરા ધસુકઅલી અલીભાઈ...	૧
લુવાર ઝીણાભાઈ મુલજી ...	૧	મેરવાનજી ફરામજી પટેલ ..	૧
રમણીયા હરકીમન પેલુ.....	૧	બરજોરજી જમશદજી પટેલ..	૧

મા શુભોષ મનોરંજક તુરશના ગુમરાતી ખેયાલોની
ચોપડી નીચેનાં લખેલાં ઠેકાણાંવોધી મલશે.

કોટમા—ખીરોજશા દીનશા મુકાદમ પુશતકો વેચનાર
તથા મગટ કરનાર, ખજરગેટ સીટ, ઘડોઆલ
ની શાંભે, કોટ, મુંખઘ.

ગુલાલવાડીના—રશતાપર લનશાલી દેવીદાશ લલુભાઈ
ના શરકારી ઇશકોલવાવા માલામાંથી ઠાઠ
મણીશંમ જીવણ માલેક પાશેથી મલશે.

નવશારીમા—મલેશર પાંચ હુટગીમા શરની ઇશકોલની શાંભે
હોરમજી શ્રાંમજી કોલાની પરચુટન
શામાનની દુકાનેથી મલશે.

શુરતમાં—સલાવટ પરાની શતર કોટડીમા ખતરી ગોવંદ
કાંનજીને તાંથી મલશે.

